

брой 5

януари–
март
2024

РУСКАТА ПРОПАГАНДА В БЪЛГАРИЯ **ОНЛАЙН**

В този бюлетин представяме активността, наративите и говорителите на руската пропаганда, разпространявана през първото тримесечие на 2024 г. В българските медии онлайн, както и във Фейсбук.

„Ние и нашият президент сме за мир!“, детска рисунка
<https://englishrussia.com/2018/05/23/kids-drawings-of-putin-photos/>

<https://hssfoundation.org>

Екип:

Валентин Вълканов (изследовател)

Вероника Димитрова (изследовател, редактор)

Димитър Вацов (изследовател)

Любомир Дончев (изследовател)

Милена Якимова (изследовател)

Веселин Праматаров (графичен дизайн)

Подробна информация за екипа и проектите на ФХСИ на:

<https://hssfoundation.org>

Издател:

Фондация за социални и хуманитарни изследвания – София (ФХСИ – София)

Адрес:

София, пл. Славейков 11, ет. 4

Email:

hssfoundation1@gmail.com

Website:

<https://hssfoundation.org>

ISSN 3033-0459b

СЪДЪРЖАНИЕ:

Въведение	3
<i>Димитър Вацов и Любомир Дончев</i>	
1. Обща пропагандна активност	6
1.1. Речникът на руската пропаганда – обновяване	6
1.2. Машината трескаво пере своето пропагандно минало	9
1.3. Общо разпространение и пикови дни през първото тримесечие	14
1.4. Анализ на съдържанието в пиковите дни: остатъчни пробииви на (про)руски пропагандни гласове	19
1.5. Новата пропагандна функция на Машината: „Всички срещу ПП-ДБ!“	22
<i>Милена Якимова и Вероника Димитрова</i>	
2. Наративите на руската пропаганда и дезинформация в България през първото тримесечие на 2024 г.	29
2.1. Външнополитически събития и теми	31
2.2. Вътрешнополитически събития и теми	42
<i>Валентин Вълканов</i>	
3. Говорителите на руската пропаганда в България	49
3.1. Говорител: РУМЕН РАДЕВ	49
3.2. Говорител: КОРНЕЛИЯ НИНОВА	50
3.3. Говорител: КОСТАДИН КОСТАДИНОВ	52
3.4. Говорител: ПЕТЪР ВОЛГИН	54
3.5. Говорител: МАРТИН КАРБОВСКИ	57
<i>Любомир Дончев</i>	
4. Руската пропаганда във Фейсбук	60
4.1. Месец януари	60
4.2. Месец февруари	63
4.3. Месец март	67

Въведение

В този брой на Бюлетина представяме активността, наративите и говорителите на руската пропаганда, разпространявана през първото тримесечие на 2024 г. в българските медии онлайн и в най-използваната социална мрежа у нас – Фейсбук.

Кратка предистория

Припомняме: пропагандната вълна в България се надига десетина дни преди нахлуването на Русия в Украйна през февруари 2022 г., а през 2023 г. тя се усилва допълнително. Дисеминацията на руските наративи през 2023 г. се увеличава и това се дължи, първо, на нови технологични решения¹. Формирана е Мрежа от сайтове-гъби около Агенция „Блиц“ – наричаме я Машината. Машината – това са над 10,000 анонимни псевдо-новинарски сайта с идентичен дизайн и съдържание: между 400 и 700 от тях са активни на дневна база (много от тях умират, но други никнат като гъби). Тези сайтове тиражират стотици пъти всяка единична статия и допълнително водят до проникването на посланията в социалните мрежи. През 2023 г. 346,385 препечатки на статии с речника на (про)руската пропаганда са разпространени от Машината. Какво обаче се случва с нея в началото на 2024 г., ще разберем в този бюлетин.

Второ, след началото на пълномащабната война срещу Украйна е променен профилът на дисеминация на руската пропаганда – основните нейни канали стават официалните говорители на Руската федерация. Това са Путин, Лавров, Песков, Захарова, Митрофанова и др., които буквално повтарят опорните точки чрез принадлежащия към тях речник. Като ефект се засилва рязко разпространението им, защото всички медии, български и световни, дори обективните, са длъжни да ги цитират. В България, наред с преводите от руски, наративите на Кремъл се тиражират и от редица родни говорители, сред които и водещи политици. Българските проруски говорители на официални позиции използват само някои от елементите на руския пропаганден пакет и най-често се опитват да ги перифразират „свс свои думи“.

Новото в 2024 г.

Една основна новина от първото тримесечие на 2024 г. е: съдържанието, използващо ключовите думи на пропагандата, в българските медии онлайн рязко намалява. През периода януари-март 2024 г. SENSIKA идентифицира намаляване с над 30% в разпространението на пропагандни послания спрямо предходното тримесечие

¹ ДОКЛАД: Руската пропаганда в българските медии онлайн (1.01–31.12.2022); Вж. <https://hssfoundation.org/4191/> [Accessed: 6.11.23].

(октомври-декември 2023 г.). Спадът е част от трайна тенденция и се дължи в промяната на функционирането на **Машината от сайтове-гъби, която изглежда е започнала да се чисти от пропагандно съдържание**. Този драматичен обрат се дължи на осветляването на сайтовете и на разследването на ДАНС срещу тях, предизвикано от нашите публикации. Машината не само е започнала да трие предишни съдържания с нашите ключови думи, но и е въвела алгоритъм, който да я прочиства от теми в миналото, настоящето и бъдещето, свързани с Русия. **За гъбите Русия, която те дълго време масирано пропагандираха, вече не съществува и никога не я е имало. Казано иначе, Машината вече не е това, което беше.**

Въпреки това сайтовете от Машината все още гържат челни места по разпространение на пропагандни статии за изследваното тримесечие. Тези изводи наложиха допълнителни проверки от страна на екипа на Фондация за социални и хуманитарни изследвания – София (ФХСИ). Бяха обновени ключовите думи на изследването, за да се обхванат и нови пропагандни наративи и тези. Така установихме, че руската пропаганда не е изчезнала от Машината – тя се е пренасочила, за да работи на вътрешния фронт. От началото на 2024 г. сайтовете-гъби бият в една точка – масирано очернят един политически субект и това е коалицията „Продължаваме Промяната – Демократична България“.

Що се отнася до **руската пропаганда извън Машината – в другите проруски онлайн медии у нас – нейните наративи не се изменят съществено** през изследвания период.

- ▶ **Продължава тежката фиксация в очернянето на Запада**, без съществени позитивни акценти върху Русия – изключение са традиционните ценности, чийто носител е Русия, представяна като пазителката на европейските ценности срещу самата Европа.
- ▶ През това тримесечие отчетливо се налага и **кремълската логика на фалшивите силогизми: 1. Пита се: „Кой има интерес?“ 2. Отговорът е: „X“ (най-често X е Западът). Следователно 3. „X го е извършил“**. Тази квази-логика е цинично разиграна по повод смъртта на Алексей Навални: „Ако Навални умре, това дискредитира Русия. Кой има интерес да дискредитира Русия? Ами Западът. Следователно Западът е убил Навални“. Тази псевдо-логика подчертава и друг един типично кремълски прийом: на **потвърждение чрез отричане** – отричането е толкова прозрачно фалшиво и самодоволно, че само става начин на потвърждение: категорично отричаме, че военни са пратени през 2014 г. в Украйна, че са свалили малайзийския Боинг, че са отровили Скрипал, че са убили Навални – отричането е толкова показно категорично и формално, че всички го четат като цинично потвърждение.
- ▶ Забелязват се промени и в **идеологията на руската пропаганда, която се милитаризира все повече и започва все по-често да говори за война между НАТО и Русия или дори за Трета световна война**. Дава се акцент върху събития, които от руската камбана биват представяни като „подготовка на война“. Така действия на западни страни за осигуряване на защита на собствената територия в случай на военна интервенция на Русия или пък военни помощи за реално нападнатата Украйна са реинтерпретирани като директна „подготовка на война“ или „изпращане на военни“. В края на първото тримесечие на 2024 г. с президентските „избори“ от 15–17.03.2024 г. в Руската федерация се забелязват още по-ясни знаци за **формирание на клепто-военна идеология на руското общество**.

През първото тримесечие на 2024 г. настъпва **леко успокояване на наблюдаваните от нас български проруски говорители, които стандартно се самопредставят за „миролюбци“ – Радев, Нинова, Костадинов, Волгин и Карбовски**. Успокояването е единствено и само в сравнение с изключително острата реторика, която наблюдавахме през последните месеци на 2023 г.

- ▶ Повод, който буди по-широк отглас сред нашите „миролюбци“, бе позицията на френския президент Еманюел Макрон, който по време на проведената в края на февруари в Париж конференция в подкрепа на Украйна не изключи бъдещо изпращане на западни

Димитър Вацов и Любомир Дончев

1. **Обща пропагандна активност**

1.1. **Речникът на руската пропаганда – обновяване**

Обновихме списъка с ключови думи, с които правим честотните измервания на пропагандата. Защо и как?

Пропагандата по принцип – в частност и съвременната руска пропаганда, която тук изследваме – е изкуствено втвърден и опростен език, създаден, за да се вклини и попие в естествения език. Нека припомним: стратегическа цел на всяка пропаганда е „да набие“ определени схематични клишета в главите на хората, така че същите хора да започнат да мислят и реагират емоционално според тях: клишетата трябва да станат граматика на мисленето и поведението им.² За тази цел пропагандистите често изкуствено стабилизират значението на определени думи и изрази и настойчиво ги повтарят – така се формира специфичен пропаганден речник (идиолект). Този нарочно втвърден речник има две основни функции. Първо, чрез него **по-лесно се изразяват и помнят по-общите опорни точки** или наративи на пропагандата – онези клиширани интерпретации на света, които пропагандистите искат да натрапят. Но и, второ, специфичният пропаганден речник **формира идентичности**: той работи като жаргон, който сплотява групата, която го използва, противопоставяйки тази група на всички, които „не говорят нашия език“.

Кремълската пропаганда днес също си е изработила такъв схематичен речник и някои негови думи и фрази лесно се разпознават: „руски свят“, „генацификация“, „колективен Запад“ и пр. Именно този специфичен речник – след като чрез дискурсивен и семантичен анализ сме идентифицирали повече негови емблематични думи и изрази – ни служи за количествени измервания. Използваме елементите му като ключови думи, които пускаме за автоматизирано търсене през системата SENSIKA.³ Чрез нея следим – в над 8 000 сайта и блога на български – кой говорител, кога точно и по какъв повод използва ключовите ни думи, както и колко често и по какви канали ги повтаря.

Но и пропагандният речник търпи промени – езикът, колкото и да е нарочно опростен и контролиран, е динамична реалност. Затова и ключовите думи трябва периодично да бъдат обновявани. Старото семантично гнездо, по което правехме общите измервания на пропагандата през последните две години, бе оформено от нас през

2 Вацов, Д. Логика на пропагандата. Първа част. Популизъм и пропаганда: опасни връзки и семейни прилики. Критика и хуманизъм, кн. 47, 1/2017, с. 113–149; Vatsov, D. Logics of Propaganda. Part One. Populism and Propaganda: Dangerous Liaisons and Family Resemblances. *Critique & Humanism*, vol. 49, 1/2018, pp. 71–106.

3 Виж <https://sensika.com/> [Посетена на 26.04.2024 г.]

май 2022 г. и бе само леко ревизирано през май 2023 г.⁴ Сега обаче, преди да започнем да следим кой и как употребява пропагандния речник през 2024 г., се наложи да направим по-цялостно обновяване на ключовите ни думи. Целта е да ограничим „разсейването“, което е неизбежна характеристика на метода, но което трябва да бъде държано под контрол, за да са надеждни резултатите. С термина „разсейване“ обозначаваме следния ефект: при всяко търсене по ключови думи в относително голяма и нехомогенна текстова база (над 8 000 уебсайта и блога на български език за дълги периоди⁵) в извадката от търсенето попадат статии, които действително съдържат ключовите думи, но в тях тези думи са употребени или с друго значение, или реферират към съвсем друг контекст, т.е. употребата им не е пропагандна. С течение на времето разсейването, което дава гаден набор от ключови думи, се увеличава. Разбира се, добавяме и нови думи, които са влезли в специфична пропагандна употреба. Някои от тях – като „западен колониализъм“ и „американски империализъм“ – не са точно нови: те са част от репертоара както на класическия марксизъм, така и на редица критически дискурси. Сегашните анализи обаче показват, че при повечето им медийни употреби те се оказват „експроприрани“ от (про)руската пропаганда.

В последно време постепенно се наложи и една специфична версия на вече станалата класическа конспиративна теория, според която *България е изгубила суверенитет и българските политици са безгласни букви, които действат под диктовката на чужди кукловоди – на Вашингтон и Брюксел*. Все по-често като нарицателно за „диригент-кукловод“, който дава заповеди на своите местни марионетки, бива посочвано „Посолството“ – по подразбиране, посолството на САЩ. Като синоним на това нарицателно се използва и „Козяк“ – името на улицата, на която се намира посолството на САЩ в София. По време на последното редовно правителство се стигна и до по-пряка персонализация на кукловода: „Гая от посолството“ е тази, която стои зад „сглобката“ (правителството) и дирижира действията на подкрепящите го партии – както на ГЕРБ, така и на ПП-ДБ⁶. Само думата „Посолството“ обаче дава много голямо разсейване – често става дума за някое друго посолство, т.е. употребите не винаги са пропагандни. Затова в списъка с ключовите думи включваме само „Гая от Посолството“ и „Козяк“, които са еднозначни пропагандни маркери.

Тези и други подобни промени в основния списък с ключови думи ограничават значително (макар и да не изключват напълно) вероятността в извадките да попадат статии, които са напълно ирелевантни на руския пропаганден пакет. Разсейването е неизбежно. След ревизията на ключовите думи обаче то е ограничено до под 10%.

Няма как обаче да ограничим технически един друг тип „разсейване“, характерен за метода: става дума за онези статии, които не провеждат (про)руска пропаганда, а само цитират (про)руски говорители и, повтаряйки техните думи, неизбежно попадат в извадките. Както сме отбелязвали многократно, от лятото на 2021 г. и особено след началото на пълномащабната война срещу Украйна броят на тези статии в нашите извадки нарасна значително. Причината е, че оттогава официалните руски длъжностни лица – Путин, Лавров, Песков, Захарова, Митрофанова и пр., – които преди

4 Виж старите ключови думи в доклада „Руската пропаганда в българските медии онлайн: Преди и по време на войната срещу Украйна (01.01–31.05.2022 г.) ВТОРА ЧАСТ“, с. 3–4. Достъпно на: <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2022/06/Доклад.-Руската-пропаганда.-Втора-част.pdf> [Посетена на 24.03.2024 г.]

5 Периодът зависи от заданието, което изследователят прави в SENSIKA – той може да варира от минути до десет години.

6 Виж например: https://lupa.bg/news/kabinetat-visit-na-galya-ot-posolstvoto_286607news.html [Посетена на 14.05.2024 г.]

гържаха по-неутрален дипломатически език, започнаха пряко да употребяват речника и опорките на руската пропаганда (дотогава тя вървеше предимно в контролираните кремълски медии). Този факт, от своя страна, автоматично принуждава всички медии, включително неутралните, да цитират руските дължностни лица, за да отразяват събитията. Така и обективните медии – неинтенционално – стават разпространители на езика и опорките на Кремъл, дори и когато експлицитно ги критикуват.

Напоследък сме свидетели и на една друга специфична промяна вътре в пропагандния поток. Появяват се говорители, които представят себе си изцяло като „български патриоти“ – правят се опити да се формира национал-консервативна алтернатива на либералното статукво. Тези „патриоти“ заемат значима част от репертоара на руската пропаганда: наративните за борбата срещу „диктата на Вашингтон и Брюксел“ или в защита на „традиционните ценности“. Само че ги пакетираме реторически изцяло като част от „българския суверенитет“ и „българския национален интерес“. Разбира се, тези национал-популисти са къде открито, къде по-скрито проруски настроени: не само в реториката им, но и в политическите им действия. И ако Орбан е техният емблематичен лидер в Европа, то в България Радев поема щафетата му. Но на тази писта впрочем се строяват все повече говорители. Такова роене на популистки гласове имахме и преди началото на пълномащабната война. Но на 24 февруари 2022 г. много от тях се стреснаха и поприкриха, така че пропагандният дискурс остана за известно време чисто и експлицитно руски и проруски. Сега обаче, когато войната става позиционна и се „нормализира“, мераклиите да употребят руските клишета в своя „патриотична“ полза пак стават повече.

Така че – предупреждаваме! – с търсенията през SENSIKA ние улавяме и измерваме общата дисеминация на един **мътен пропаганден поток**, в който руските опорки имат както директни прокси-употреби, обслужващи пряко Кремъл, така и местни национал-популистки употреби – локални играчи ги адаптират и прилагат за свои политически и икономически цели. Но не само разликата между пряка кремълска пропаганда и локални национал-популистки гласове е донякъде размита в нашия общ мътен поток. Неясна в него остава и разликата между преки или буквални употреби на пропагандния език, от една страна, и неговото вторично цитиране, включително от сериозни и авторитетни медии, които критикуват руската пропаганда.

А ето и обновеното семантично гнездо – списъкът от ключови думи, с който оттук нататък ще правим общите измервания:

„анти-Русия“ OR „анти Русия“ OR „пост-запад“ OR „руският свят“ OR „руския свят“ OR „руски свят“ OR „генацифи“⁷ OR „герусификац“ OR „герусифицир“ OR „антируски настроения“ OR „антируските настроения“ OR „антируски изказвания“ OR „антируските изказвания“ OR „антируската истерия“ OR „антируската истерия“ OR „русофоб“ OR „антлантисти“ OR „западни колониалисти“ OR „западните колониалисти“ OR „западния колониализъм“ OR „западният колониализъм“ OR „евроатлантически колониализъм“ OR „евроатлантическият колониализъм“ OR „колективният Запад“ OR „колективния Запад“ OR „колективен Запад“ OR

7 За единични думи със звездичка накрая – звездичката замества различните възможни наставки, които SENSIKA открива. При словосъчетанията търсенето е на цяла единица – затова те са в кавички, а различните им вариации са изписани отделно.

„американски империализъм“ OR „американския империализъм“ OR
„американският империализъм“ OR „против Русия“ OR
„репресии срещу рускоговорящите“ OR „репресиите срещу рускоговорящите“ OR
„етническо биооръжие“ OR „русия в ъгъла“ OR „агресия на НАТО“ OR
„агресията на НАТО“ OR „коментарият*“ OR „украински националисти“ OR
„украинските националисти“ OR „украински фашисти“ OR
„украинските фашисти“ OR „либерал-фашисти“ OR „либерал-фашистите“ OR
„либерални фашисти“ OR „либералните фашисти“ OR „либералния фашизъм“ OR
„либералният фашизъм“ OR „либерален фашизъм“ OR „бандеров*“ OR
„Донецка народна република“ OR „Донецката народна република“ OR „ДНР“ OR
„Луганска народна република“ OR „Луганската народна република“ OR „ЛНР“ OR
„да удари Русия“ OR „смяната на Властта в Киев“ OR „превратът в Киев“ OR
„преврат в Киев“ OR „преврата в Киев“ OR „престъпния режим в Киев“ OR
„престъпният режим в Киев“ OR „нацистки режим в Киев“ OR
„нацисткия режим в Киев“ OR „нацистският режим в Киев“ OR
„украински нацистки режим“ OR „украинския нацистки режим“ OR
„украинският нацистки режим“ OR „таран срещу Русия“ OR
„срещу руския свят“ OR „протекторат на САЩ“ OR
„протекторат на съединените щати“ OR „американския протекторат“ OR
„американски протекторат“ OR „американският протекторат“ OR
„евроатлантически протекторат“ OR „евроатлантическия протекторат“ OR
„евроатлантическият протекторат“ OR „американска марионетка“ OR
„американската марионетка“ OR „американски марионетки“ OR
„американските марионетки“ OR „марионетки на САЩ“ OR
„марионетките на САЩ“ OR „марионетка на САЩ“ OR
„марионетката на САЩ“ OR „марионетен режим“ OR
„марионетния режим“ OR „марионетният режим“ OR
„марионетно правителство“ OR „марионетното правителство“ OR
„американски господари“ OR „американските господари“ OR
„евроатлантически господари“ OR „евроатлантическите господари“ OR
„Галя от Посолството“ OR „Козяк“ OR „американски подлоги“ OR
„американските подлоги“ OR „евроатлантически подлоги“ OR
„евроатлантическите подлоги“ OR „евроатлантически ястреби“ OR
„евроатлантическите ястреби“ OR „коалиция срещу Русия“ OR
„коалицията срещу Русия“ OR „украински неонацисти“ OR
„украинските неонацисти“ OR „националистите от Киев“ OR
„националистите в Киев“ OR „украински националистически батальони“ OR
„украинските националистически батальони“ OR „прокси-сила“ OR
„прокси сила“ OR „преврата от 2014“ OR
„квази-държавата Украйна“ OR „квазидържавата Украйна“

1.2. Машината трескаво пере своето пропагандно минало

За онези, които не са чели предишните ни изследвания, нека припомним:

Машината – това са над 400 анонимни роботизирани сайта с идентично съдържание и сходен дизайн. Всъщност те са много повече – вероятно хиляди, но сред тях има голямо текучество: някои умират (спират да са активни), докато други никнат като „гъби“. При повечето ни измервания през последната година активни от тях са средно малко над 400, а максимална засечена активност дотук имаме в случай, в който егна

и съща статия бива рециклирана от 720 сайта-гъби едновременно.

Повечето от гъбите биват създавани като пог-домейни на четири основни домейна – bgvest.eu, allbg.eu, bg7.eu и zbox7.eu. Освен тях има и други: novden.eu, prihod.eu, bg-utro.eu, 4eti.eu и пр. Всички те гравитират около информационна агенция „БЛИЦ“, доколкото над 80% от медийното им съдържание е препечатано оттам. Освен това са свързани с рекламната платформа share4pay.com – Share4Pay търси да сключи договор с потребител, на когото да създаде готов информационен сайт-гъба, и обещава заплащане за всяко споделяне на съдържание от сайта в социалните мрежи. Колегата Георги Ангелов от *Свободна Европа* разказва опита си със собствен сайт-гъба⁸, за който нищо не е получил, а както той, така и колегите от *Digital Forensic Research Lab*, измерват влиянието на гъбите във Facebook⁹ – то е доста сериозно. *Центърът за изследване на демокрацията*, *DFRLab* и Георги Ангелов стигат и до физическите лица, които като собственици стоят зад фирмите, произвеждащи сайтовете на Машината.

Малък прототип на Машината (мрежа от 8 сателитни сайта на „БЛИЦ“) ние за пръв път идентифицирахме още в началото на 2022 г.¹⁰, а прототипът бе развит като голяма Машина от над 370 сайта през ноември 2022 г. Оттогава до днес сайтовете-гъби са най-мощният инструмент за онлайн дисеминация на всякакви медийни съдържания в България.

В началото Машината бе най-големият дисеминатор и на руска пропаганда. След нейното масирано включване през ноември 2022 г. разпространението на руските опорки скочи над 10 пъти:

Графика 1. SENSIKA: Времево разпределение (по дни) на пропагандната активност през 2022 и 2023 г. (01.01.2022–31.12.2023). В синьо е общата пропагандна активност, в зелено – без машината от сайтове-гъби.¹¹

След като в нашите доклади и бюлетини през 2023 г., както и в редица медийни

8 <https://www.svobodnaevropa.bg/a/saytove-gabi--mashina--dezinformatsiya-rusiyu/32889599.html> [Посетена на 26.05.2024 г.]
 9 <https://dfrlab.org/2024/03/26/suspicious-facebook-assets-bulgarian-mushroom-websites/> [Посетена на 26.05.2024 г.]
 10 Доклад на ФХСИ „Руската пропаганда в българските медии онлайн: Преди и по време на войната срещу Украйна (01 01–31 05 2022 г.). Втора част“, с 11–12. Достъпно на: <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2022/06/%D0%94%D0%BE%D0%BA%D0%BB%D0%B0%D0%B4-%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BF%D0%B0%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D0%B4%D0%B0-%D0%92%D1%82%D0%BE%D1%80%D0%B0-%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82.pdf> [Посетена на 26.05.2024 г.]
 11 Препечатана от Обобщаващ доклад на ФХСИ за 2023 г., с. 5, Графика 2. Достъпен на: <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2024/04/doklad-bg.pdf> [Посетена на 26.05.2024 г.]

публикации, ние осветихме публично пропагандната дейност на Машината, някъде от средата на 2023 г. тя започна да променя своето поведение. През второто и третото и особено в четвъртото тримесечие там рязко намаля броят публикации, съдържащи ключовите думи.¹² Промени се и характерът на публикациите: ако в края на 2022 г. и в началото на 2023 г. статиите бяха основно лош машинен превод на съобщения от руски военни кореспонденти, даващи често фалшива информация от фронта в Украйна, те постепенно станаха по-професионални обзори, в които, редом със западната, „руската гледна точка“ започна да влиза през позовавания, а не през буквално повторение на руски източници.

През първото тримесечие на 2024 г. сме свидетели на още по-граматичен обрат в поведението на Машината.

Той се дължи на два основни фактора. Първо, руската пропаганда в сайтовете-гъби стана централен изследователски и медийен проблем, в чието проучване и публично проблематизиране се включиха освен нас и много други български и чуждестранни организации, включително национални и глобални медии.¹³ Второ, на 27 февруари 2024 г. Лидерът на ДПС Делян Пеевски сигнализира МВР, ДАНС и прокуратурата с въпроса: „Има ли мрежа от проруски ботове у нас и кой стои зад нея?“ „Сигналът е свързан с оповестени данни за резултати от проучвания на *Фондация за хуманитарни и социални изследвания* от проф. Димитър Вацов, председател на УС на ФХСИ, публикувани в сайта на Фондацията и коментирани в медиите“.¹⁴ И прокуратурата действително е възложила разследване на ДАНС, по което единият от авторите на тези редове вече е викан да дава показания.

Като реакция на тези събития, **Машината от сайтове-гъби започва спешно да пере своето минало и да прочиства предварително своето настояще и бъдеще.**

Първо, **масирано се трият всички вече публикувани материали, които съдържат нашите специфични ключови думи** – поне тези от стария ни списък (до новия гостъп даваме едва сега). Нещо повече, изтрити са дори всички материали, които съдържат неспецифични думи като „Путин“, „Русия“ и „Руска федерация“. Така че към момента онлайн нищо, свързано с Русия, не може да бъде открито в сайтовете-гъби; макар множество други стари материали за спорт, сензации, дори вътрешна политика да си стоят. Така за обикновения интернет потребител изглежда, че гъбите не са публикували никога нищо за Русия – камо ли руска пропаганда. Разбира се, както SENSIKA, така и други платформи за онлайн архивиране, пазят следите от изтритите публикации на своите сървъри и гарантират възможността за професионалния им анализ.

Още по-впечатляващо е, че след 3 април 2024 г. – това надхвърля времевата рамка на настоящия брой на бюлетина, но няма как да не го отчетем¹⁵ – Машината от сайто-

¹² Пак там, с. 4

¹³ Националните телевизии и радиостанции, както и почти всички информационни български сайтове вече са излизали с информации за Машината. За глобалния интерес към проблема виж например: Tomy Wesolowsky, 'Mushroom Websites' Spread A Deluge Of Disinformation In Bulgaria. Достъпно на: <https://www.rferl.org/a/bulgaria-disinformation-mushroom-websites/32893788.html> [Посетена на 26.05.2024 г.]

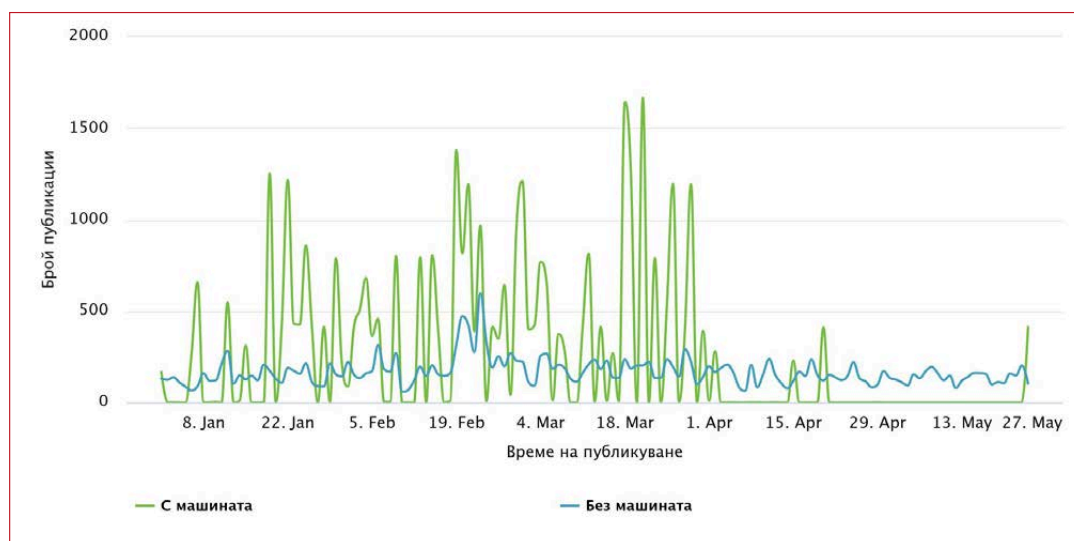
¹⁴ <https://btvnovinite.bg/bulgaria/peevski-pita-mvr-dans-i-prokuraturata-ima-li-mrezha-ot-proruski-botove-u-nas-i-koj-stoi-zad-neja.html> [Посетена на 26.05.2024 г.]

¹⁵ Няма защо да не се възползваме аналитично от времевата дистанция от първото тримесечие на годината, която ни позволява да видим поне частично и какво се случва след него. Тази времева дистанция се появи благодарение на забавяне на анализа, дължащ се на нуждата от осъвременяване на ключовите думи.

Ве-гъби не просто чисти проруски съдържания назад във времето, но и директно спира да публикува такива:

Графика 2. SENSIKA: Времево разпределение (по дни) на пропагандната активност за периода 01.01.2024–24.05.2024 г.). В зелено е активността на Машината от сайтове-гъби, а в синьо е активността без Машината.

След 3 април пропагандната активност на Машината, изглежда, е занулена, поне що се отнася до материали, използващи нашите публично достъпни ключови думи¹⁶. SENSIKA открива ключовите думи в стари публикации, тъй като тя архивира материалите, публикувани преди, макар да са изтрити по-късно, но няма как да архивира нещо, ако то изобщо не е качено. Така че никаква проруска пропаганда, поне на пръв поглед, вече не се публикува в Машината след 3 април. Единствено изключение имаме на 27 април, когато една статия, съдържаща израза „марионетно правителство“¹⁷, бива препечатана 198 пъти от гъбите. Този израз обаче е от новодобавените в осъвременения ни списък – в стария списък той липсваше. Оттук и една хипотеза: на сайтовете гъби алгоритмично им е зададено да чистят съдържание назад в миналото, а от 3 април нататък и да не публикуват ново съдържание, което съдържа нашите стари ключови думи. Не на шега, задали сме стандарт за това какво е руска пропаганда на български език, съответно и как да се изчистите от нея!

Това, че сайтовете гъби се чистят алгоритмично назад, а вече и напред във времето. Както казахме, за да „си върже гащите“, Машината е разширила нашия списък с ключови думи и е добавила някои по-общи („Путин“, „Русия“, „Руска федерация“, а вероятно и други), отрязвайки по този начин възможността изобщо да се появи съдържание по руска тема.

¹⁶ Виж тук, бел. 3.

¹⁷ Тази статия впрочем не е проруски пропагандна – тя е ефект на разсейване: В нея се съобщава, че ген. Атанас Атанасов нарича „марионетно“ правителството на Димитър Главчев. По-скоро става дума за контрапропагандна употреба на пропагандния израз.

Ето каква е картинката при търсене в SENSICA само по думата „Путин“:

Графика 3. SENSICA: Времево разпределение (по дни) на пропагандната активност за периода 01.01.2024–24.05.2024 г.). В зелено е активността на Машината от сайтове-гъби, а в синьо е активността без Машината.

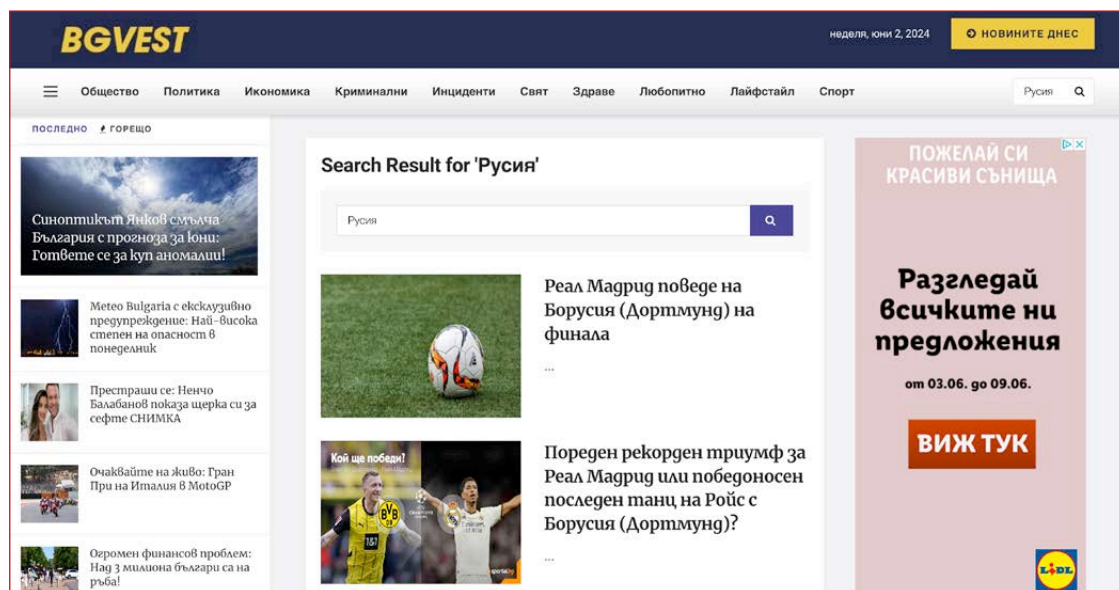
Всички медии – пропагандни или не – продължават да коментират Путин. Само сайтовете-гъби от 3 април нататък не смеят дори да произнесат името му. Единствено изключение имаме на 12 април, когато 401 гъби рециклират статията „Георги Вулджев: Петков е идиот, Василев е мошеник, а Христо Иванов е...“¹⁸ Там Путин е споменат, но името му е изписано с главни букви: „Сега Николай Денков да гаде още едно интервю за Financial Times, да им обясни как ПУТИН атакува репутацията на Добрите сили и през НПО-та, финансирани от Америка за България.“ Явно алгоритъмът-чистач не е инсториран да разпознава главни букви (Поправете го, колеги!).

Още по-впечатляващо е да видим, че сайтовете-гъби след 3 април абсолютно нищо не са чували за Русия. Нещо повече, ако направим пробата не през SENSICA, която е злопаметна система и помни и преди 3 април, а вместо това пуснем търсене през самите сайтове-гъби, оказва се, че те никога, ама никога не са и чували за страната Русия. Избрахме да изпробваме четирите сайта-майки – основните домейни, от които се клонират поддомейните-гъби: bgvest.eu, bg7.eu, allbg.eu и zbox.eu.

18 <https://iveto1975i.bg7.eu/1073304/> [Посетена на 26.05.2024 г.]

Скриншот от търсене на „Русия“ – bgvest.eu¹⁹:

Резултатът са десетки страници за футболния отбор Борусия Дортмунд, част от името на който съвпада с търсенето, но нито една статия за страната Русия. Ако питате гъбите напоследък, такава страна няма, нямало я е никога.

Любопитно е, че четвъртият сайт-майка се оказва недостъпен като вместо него излиза оферта за продажбата му срещу 2,999 \$.

1.3. Общо разпространение и пикови дни през първото тримесечие

Все пак този рязък обрат – Русия да изчезне не от картата на света, но от виртуалната карта на сайтовете-гъби – се случва в началото на второто тримесечие. С него ще се занимаем отново, когато дойде ред да анализираме второто тримесечие. А сега се връщаме към първото тримесечие на 2024 г. Какво се случва в него?

За сравнимост предлагаме първо данни от измерване по старите ключови думи – тези, с които са правени измерванията през 2023 г.

През първото тримесечие на годината (януари-март 2024 г.) по старите ключови думи SENSIKA идентифицира **48 605 статии** онлайн, които ги съдържат. Регистрираме по-реген спад – с над 30% – в разпространението спрямо предходното тримесечие (октомври-декември 2023 г.), когато SENSIKA е идентифицирала по същите ключови думи **69 910 статии**. Спадът е още по-сериозен и е част от трайна тенденция, ако го гледате в по-дълъг времеви хоризонт – спрямо началото на 2023 г. Ако сравним първото

¹⁹ <https://bgvest.eu/?s=%D0%A0%D1%83%D1%81%D0%B8%D1%8F> [Посетена на 26.05.2024 г.]

тримесечие на настоящата 2024 г. с първото тримесечие на предната 2023 г. (когато SENSIKA е идентифицирала 150 040 статии), то констатираме: **разпространението на (про)руска пропаганда онлайн за една година е спаднало над три пъти.**²⁰ А тук можем да видим и каква част от този спад се дължи на Машината от сайтове-гъби:

Таблица 1. Пропагандна дисеминация за 2023 и началото на 2024 г. по тримесечия (брой публикации в сайтове и блогове на български език).

Период	Общо публикации	Машина от сайтове-гъби	Всички руги сайтове
януари-март 2023	150 040	126 225	23 815
април-юни 2023	105 741	88 907	16 843
юли-септември 2023	93 792	77 493	16 299
октомври-декември 2023	69 910	53 760	16 150
януари-март 2024	49 605	32 173	16 432

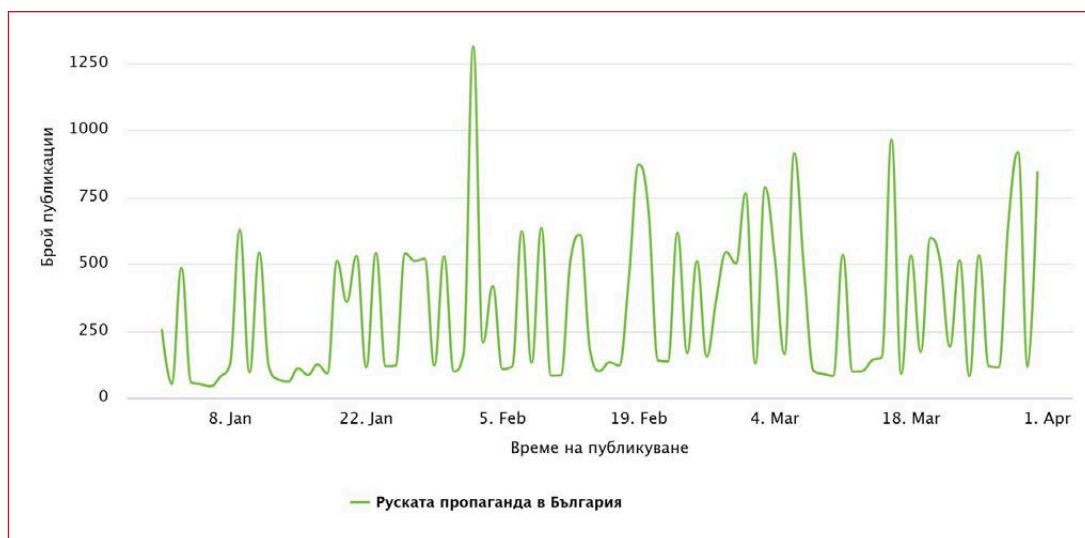
Видно е, че почти целият спад идва от Машината от сайтове-гъби – спрямо първото тримесечие на 2023 г. сега тя разпространява почти четири пъти по-малко статии, съдържащи ключовите думи. За сметка на това пропагандният поток извън машината е стабилен като четири поредни тримесечия всички останали източници онлайн разпространяват малко над 16 000 статии с (про)руския речник. **Изводът и по този показател е ясен: Машината се чисти от (про)руско съдържание.**

Този извод се потвърждава и чрез обновения набор от ключови думи, с който – след редукцията на разсейването – идентифицираме 30 345 статии.

²⁰ Виж Бюлетина на ФХСИ, бр. 4/2023, с. 6. Достъпно на: <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2024/03/%D0%B1%D0%B3-%D0%B1%D1%8E%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%B1%D1%804-1.pdf> [Посетена на 15.05.2024 г.]

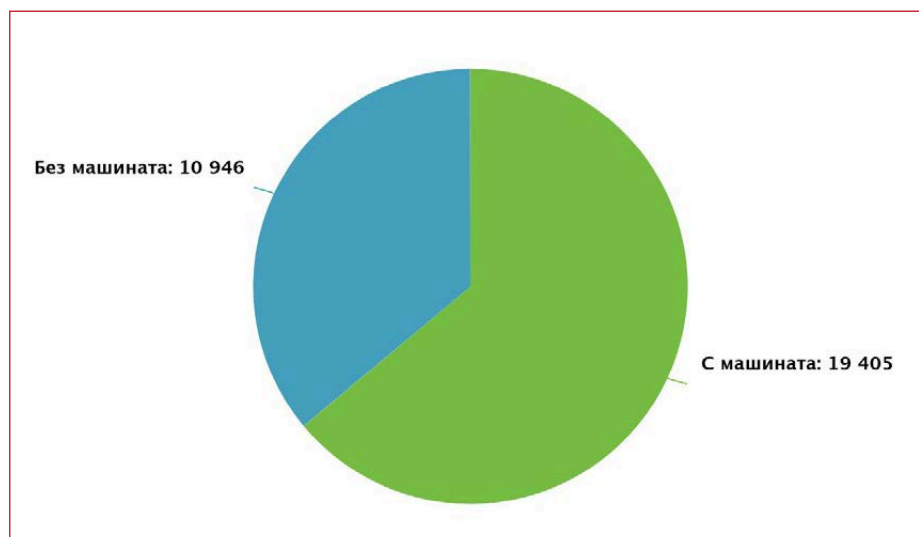
Графика 4. SENSICA: Брой публикации на ден за периода 01.01–31.03.2024 г. Общо 30,345 публикации. Търсене по обновени ключови думи.

Благодарение най-вече на прочистването на Машината (но и поради редукцията на разсейването) е спаднала средната пропагандна активност за периода – сега тя е 334 статии на ден.

Както и през стария набор от ключови думи, така и през обновения на Машината се падаят около две-трети от общата пропагандна активност:

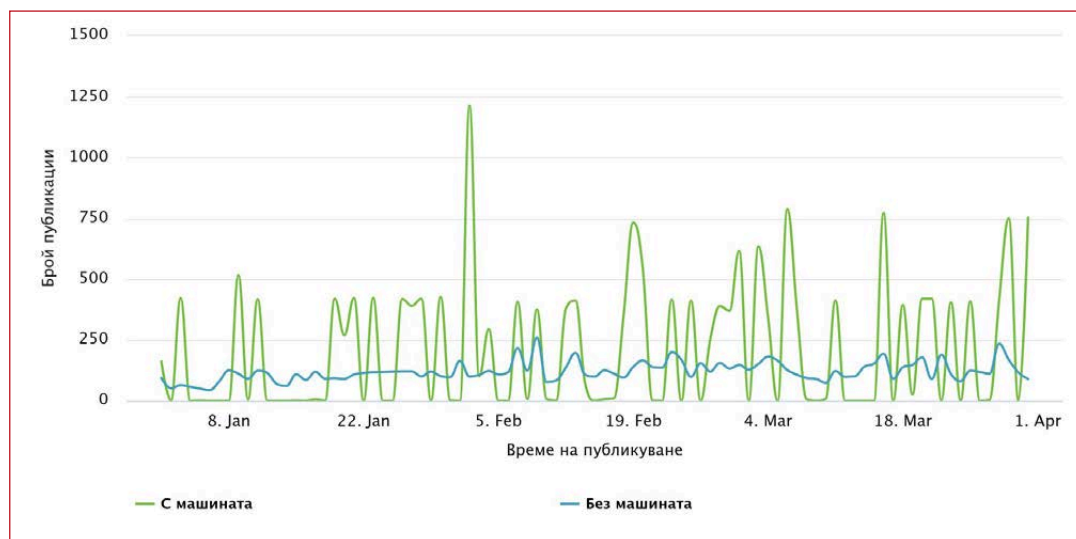
Графика 5. SENSICA: Разпределение на общия брой публикации през първото тримесечие на 2024 г. (общо 30,345 статии) – със и без Машината.

За разлика от другите онлайн източници, които регулярно въртят речника на (про) руската пропаганда, Машината не се активира всеки ден:

Графика 6. SENSIKA: Брой публикации на ден за периода 01.01–31.03.2024 г. – със и без Машината.

Въпреки че Машината не се активира всеки ден, именно тя формира пиковите дни (дните с най-много публикации), когато със своите стотици сайтове гъби тя тиражира от 1 до 3 статии, съдържащи ключовите думи.

А ето и пиковите дни – по два за всеки месец – през първото тримесечие на 2024 г.

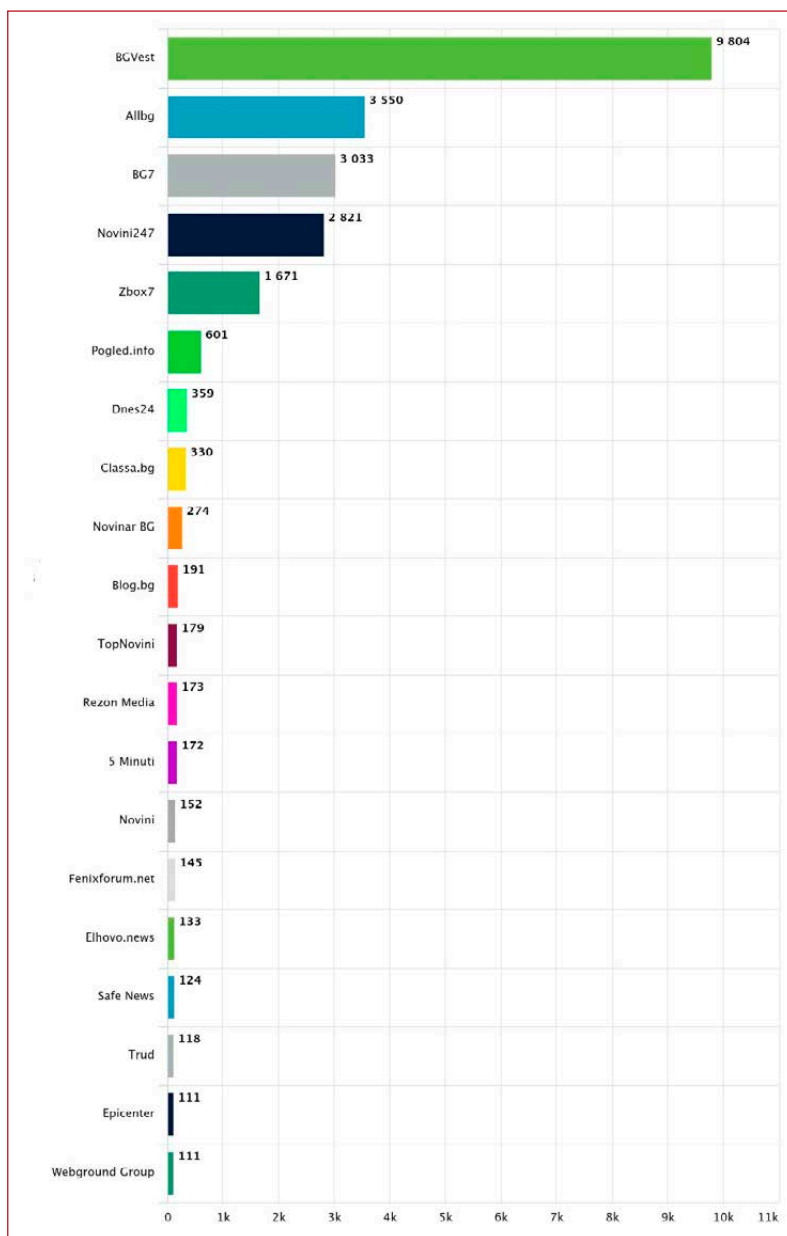
Таблица 2. Пикови дни (брой публикации на ден за периода 1.01–31.03.2024 г.)

Дата	Общ брой публикации и препечатки, съдържащи ключовите думи	Общ брой препечатки, тиражирани само от Машината	Брой базисни публикации, препечатвани от Машината
9 януари 2024 г.	627	516	1
23 януари 2024 г.	540	423	1
2 февруари 2024 г.	1 311	1 212	3
19 февруари 2024 г.	870	732	2
6 март 2024 г.	913	787	2
16 март 2024 г.	962	771	2

На базата на анализ на съдържанието на статиите в точно тези пикови дни ще бъдат направени и изводите в следващите параграфи на тази част. Преди това обаче да видим и кои са основните източници, които тиражират речника на руската пропаганда:

Графика 7. SENSIKA: Брой публикации по източници за периода 01.01–31.03.2024 г.

Сериозни размествания в класацията на (про)руските пропагандисти няма. На първите места – от 1-во до 3-то и 5-то – са основните 4 домейна на Машината от сайтове-гъби (BGVest, Allbg, BG7 и Zbox7) – заедно с техните поддомейни. Между тях на 4-та позиция успява да се вклини и агрегаторът Novini247, който обаче също е свързан с Машината според разследването на Георги Ангелов. А чак след тях – на 6-то място – идва основният „авторски“ хъб на руска пропаганда у нас – „Поглед инфо“. Измежду „авторските“ медии едва в края на топ 20 за тримесечието се подреждат „Труд“ и „Епицентър“. Прави впечатление, че за първи път относително новият пропаганден канал „Safe News“ попада в класацията.

1.4. Анализ на съдържанието в пиковите дни: остатъчни пробиви на (про)руски пропагандни гласове

След като по много показатели отчетохме спад и дори изчистване на Машината от руска пропаганда, сега съкращаваме двойно извадката от пикови дни (6 дни вместо 12 в предходните тримесечия).

В шестте дни с най-много публикации за първото тримесечие на 2024 г. сайтовете-гъби препечатват общо 11 базисни публикации като ги тиражират общо 4,441 пъти, т.е. средно по 404 пъти всяка статия. От тези 11 статии 9 са препечатани от „БЛИЦ“. Пак 9 от тези 11 статии впоследствие са изтрити в Машината, тъй като съдържат старите ни ключови думи. Само две от тях все още стоят в сайтовете-гъби, тъй като са открити с нови ключови думи. Всички те обаче – изтрити или не – са архивирани от SENSIKA.

При настоящото търсене по пикови дни няма никакво разсейване – всичките 11 статии тиражират речника на (про)руската пропаганда. Това, напомняме, не означава, че самите статии са експлицитно пропагандни. При тях пропагандният речник влиза през цитиране най-често на руски или български говорители, дори и когато (про)руската гледна точка в статиите не е доминираща. Например, някои от тях правят обзор на ситуацията на фронта в Украйна като цитират предимно западни източници, най-често ISW (Институт за изследване на войната). Сред тях дори има една статия, която звучи отявлено проукраински, доколкото цялата преразказва теза на украинския генерал Павлюк²¹.

И все пак няколко статии провеждат експлицитно руски опорки, макар и не от свое име, а от името на говорителите, които цитират.

Най-интересна в съдържателно отношение е статията „Каракачанов скочи на Костадинов за лъжливото овчарче и Паметника на Шипка“²², защото тя показва доколко пластични и способни на вътрешни размествания и трансформации са (про)руските наративи.

Каракачанов скочи на Костадинов за лъжливото овчарче и Паметника на Шипка

Тези дни станяхме свидетели на поредната сапунка, тиражирана от възрожденеца Коце, заяви председателят на ВМРО

© София, България © 09 Ян. 2024, 13:21 © 5630 прочита 19 11 коментара Автор: БЛИЦ

Каракачанов, ВМРО

Почетният председател на ВМРО Красимир Каракачанов написа пост във Фейсбук във връзка с изявление на лидера на партия "Възраждане" Костадин Костадинов за паметника на връх Шипка.

Ето какво пише Каракачанов:

БСП

ЗА ДОСТОЙНА БЪЛГАРИЯ В МИРНА ЕВРОПА

използвай гласа си ПРАВИЛНО!

24

Купуването и продаването на ГЛАСОВЕ Е ПРЕСТЪПЛЕНИЕ

АКЦЕНТИ

Премиерът привика две важни дами в МС, нареди им спешно да...

02.06.2024 17:20 4384

21 https://blitz.bg/svyat/vishh-general-obyasni-provala-na-ruskiya-plan-da-prevzemem-kiiev-za-3-dni_news1003093.html [Посетена на 02.06.2024 г.]

22 https://blitz.bg/politika/karakachanov-skochi-na-kostadinov-za-lzhlivoto-ovcharche-i-pametnika-na-shipka_news995947.html [Посетена на 02.06.2024 г.]

Тази статия е шампион по препечатки в извадката – под две различни заглавия тя бива рециклирана общо 516 пъти на 9 януари 2024 г. В нея е цитиран пост на Каракачанов, който ругае „пишман евроатлантиците“ за тяхната „шизофренична русофобия“ и дори се опитва авторски да обогати пропагандния речник с епитета „наколенкаджиу“, който обаче, както показва специално търсене в SENSIKA, не получава отглас от други говорители и не се превръща в общо пропагандно нарицателно (употребата му остава единична – уникален Каракачанов щрих). В своя пост Каракачанов се бори с Костадинов за място под слънцето в територията на националистите и обвинява последния – справедливо – в лъжа: някой бил искал след Паметника на съветската армия да бутне и Паметника на Шипка. Като историк Каракачанов се позиционира между „лъжливото овчарче Коце“ и „пишман евроатлантистите“:

Само че както „евроатлантиците“, така и нашето Коце не правят разлика между Русия и СССР, между съветската армия и руската армия освободителка. И ако по повод паметника на съветската армия в София и др. подобни в страната има разделено обществено мнение, защото има хора, които не искат паметници на чужди армии, воювали срещу България – било съветски, било американски, то по отношение на паметниците от Войната за Освобождението на България от турско робство убеден съм 90% от хората са за тяхното запазване и дори на тези от сегашната управляваща сглобка няма да ѝ мине през кокошите мозъци да им посегнат.²³

В синхрон с Каракачанов – в опит да подгрие „евроатлантизма“ – на 2 февруари се включва и Вежди Рашидов в статията „Рашидов хвърли бомба за Галя от посолството, която управлява държавата“²⁴:

The screenshot shows the website iveto1975i.com. The main article is titled "Рашидов хвърли бомба за Галя от посолството, която управлява държавата" and is dated 02.02.2024. The article includes a photo of Vejdin Rashidov. The sidebar on the left contains several other news items, including "Звездни гости от света на спорта на финала на 'Денсинг Старс'" and "Пъденицата повтвря с 30%, с цената на хляба се случва лудост". The right sidebar features a Douglas Beauty Zone advertisement with various perfume products on sale, including Sol de Janeiro and Dior products.

23 Пак там.

24 Тъй като „Галя от посолството“ е от новите ключови думи, статията, поне до излизането на настоящия бюлетин, Все още е достъпна в сайтовете-гъби: Виж, например, <https://iveto1975i.bg/ru/1048710/> [Посетена на 02.06.2024 г.]

Нека припомним, че макар опорката да е стара – „Посолството (Козяк) дирижира политиката в България“, – все пак конкретизацията „Гая от Посолството“ е авторска иновация на Рашидов. Когато през август 2023 г. той е принуден да подаде оставка от Народното събрание заради неприлични изказвания, сам той обяснява напускането си с намеса на „Гая от Посолството“. За разлика от „наколенкаджии“ на Каракачанов, тази езикова иновация на Рашидов – „Гая от Посолството“ – получава широк прием и става част от стандартния пропаганден арсенал, с който биват подривани вътрешните политически опоненти. В случая Рашидов с бащинска гордост само я претопля.

Друг експлицитно пропаганден материал от 2 февруари е: „Бивш US офицер: За да гарантира сигурността на Крим, Русия ще трябва да...“²⁵

Бивш US офицер: За да гарантира сигурността на Крим, Русия ще трябва да...

Въоръжените сили на Украйна, базирани в Одеса, представляват пряка заплаха за полуострова

02 Февр. 2024, 03:30 43711 прочита 14 коментара Автор: БЛИЦ

АКЦЕНТИ

- Парадокс: Българите масово със собствено жилище, но не могат да го... 17.05.2024 12:30 54169
- Само в БЛИЦ! Тъмни облаци надвиснаха над България и РСМ, нищо добро не ни чаква 17.05.2024 12:05 9676
- ФИФА анонсира революционна промяна във VAR 17.05.2024 12:00 1224
- Огромна сензация за Любо Пенев и Николай Костов! 17.05.2024 11:08 8229

За да гарантира сигурността на Крим, руската армия може да освободи Одеса. Това каза бившият офицер от разузнаването на Корпуса на морската пехота на САЩ Скот Ритър в интервю за YouTube канала Danpu Hairhong, пише „Труд“.

Ритър посочи, че подразделенията на украинските въоръжени сили в Одеса представляват

Всъщност цитираният говорител е Скот Ритър, един от стандартните и най-често тиражирани путински пропагандони на Запад, бивше американско ченге от разузнаването, което сега повтаря всички опорки на Кремъл от позицията на „независим западен експерт“:

Въоръжените сили на Украйна, базирани в Одеса, представляват пряка заплаха за полуострова. Москва няма да остави такъв „лост“ на натиск без надзор – градът ще трябва да бъде освободен.

„Русия няма да позволи на Киев да контролира този град“, отбеляза той и добави, че „нацисткият режим ще бъде ликвидиран след края на военните действия“.²⁶

В хора на путинистите в извадката се включва и Емир Костурица, отдавна известен с про-кремълските си настроения. Любопитно обаче тук е заглавието, което рамкира статията: „Всички се вслушаха в тези думи на Емир Кустурица за русофобията и Войната“²⁷ Няма как хората – при това „всички“ – да не чуят дълбоката истина от легендарния режисьор!

С това приключва прегледа на съдържанието в шестте пикови дни за тримесечието. Както показват последните четири (от общо единадесет) статии, които

²⁵ https://blitz.bg/analizi-i-komentari/bivsh-us-ofitser-za-da-garantira-sigurnostta-na-krim-rusiya-shche-tryabva-da_news999844.html [Посетена на 02.06.2024 г.]

²⁶ Пак там.

²⁷ https://blitz.bg/svyat/vsichki-se-vslushakha-v-tezi-dumi-na-emir-kusturitsa-za-rusofobiya-i-voynata_news1005889.html [Посетена на 02.06.2024 г.]

коментирахме, въпреки усилията (про)руската пропаганда в Машината да бъде прикрита за обективно цитиране на говорители и източници, а не като собствен текст на сайтовете-гъби, тя все пак прави своите отчетливи пробиви. По-късно отявлено пропагандните статии са изтрити от съдържанието на Машината.

Но и друга хипотеза се очерта от анализа на извадката от пиковите дни. А именно, че (про)руската пропаганда не изчезва от Машината, а само променя мишената и функцията си. За „да си върже гащите“, Машината – още от средата на 2023 г., но вече като с нож след 3 април 2024 г. – чисти своите сайтове-гъби от геополитически наративи и се пренасочва за вътрешнополитическа употреба.

Нека припомним, че в края на 2022 г. и в първата половина на 2023 г. проруските сводки от фронта пълнеха машината, докато вътрешната българска политика там на практика липсваше.²⁸ Постепенно през втората половина на 2023 г. сводките от фронта отстъпват на коментари и на български информации, за да изгрее в края на годината лично Пеевски като фигура, мощно тиражирана от Машината²⁹. От 3 април 2024 г. не просто тежестта на геополитиката намалява, но дори Русия и Путин изчезват от виртуалната карта на света, създавана от Машината.

Хипотезата ни е, че руската пропаганда въпреки всичко това не е изчезнала от Машината. Напротив, нейните наративи просто са пренасочени да работят на вътрешния фронт. Нека проверим!

1.5. Новата пропагандна функция на Машината: „Всички срещу ПП-ДБ!“

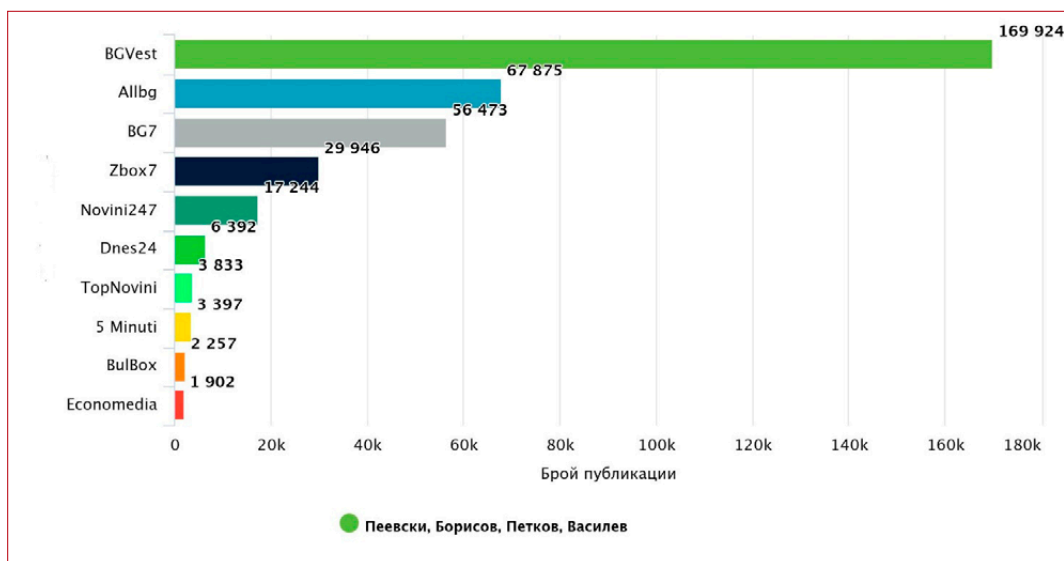
За да проверим как Машината отразява вътрешната политика, пускаме ново търсене в SENSIKA, но сега само по имената на няколко от основните политици, стоящи зад редовното правителство на Николай Денков (т. нар. „сглобка“). Ключовите ни гуми са „Борисов“, „Пеевски“, „Петков“ и „Василев“. Почти половин милион – 467 940 статии – споменават имената на четиримата политици (средно 5 142 статии на ден). И Машината – със своите четири основни домейна – отново доминира медийното поле онлайн (324 219 препечатки са на BGWest, Allbg, BG7 и Zbox7 и на техните субдомейни):

28 Виж Бюлетин на ФХСИ, бр.2/2023, с. 10. Достъпно на: <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2023/08/%D0%B1%D0%B3-%D0%B1%D1%8E%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%B1%D1%802.pdf> [Посетено на 02.06.2024 г.]

29 Виж Бюлетин на ФХСИ, бр.3/2023, с. 19. Достъпно на: <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2024/01/%D0%B1%D0%B3-%D0%B1%D1%8E%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%B1%D1%803.pdf>; и Бюлетин на ФХСИ, бр.3/2023, с. 14–16. Достъпно на: <https://hssfoundation.org/wp-content/uploads/2024/03/%D0%B1%D0%B3-%D0%B1%D1%8E%D0%BB%D0%B5%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%B1%D1%804-1.pdf> [Посетени на 02.06.2024 г.]

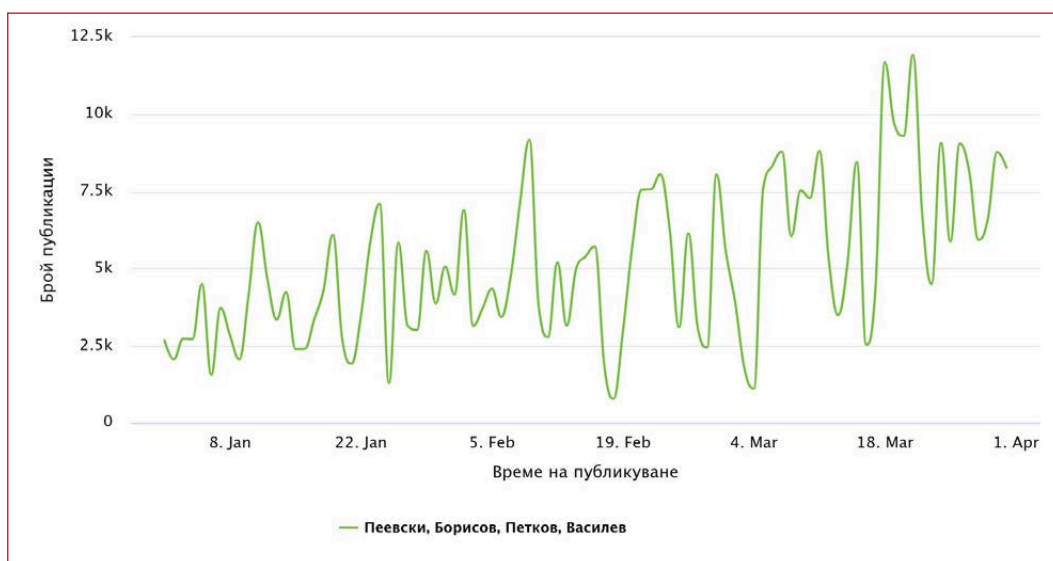

Графика 8. SENSICA: Брой публикации по източници за периода 01.01–31.03.2024 г. (Търсене по: „Борисов“, „Пеевски“, „Петков“ и „Василев“).

Разпределението е почти равномерно, като броят публикации леко нараства в края на периода, когато се изострят дебатите и в крайна сметка правителството пада, тъй като се проваля договорената ротация на премиерите.

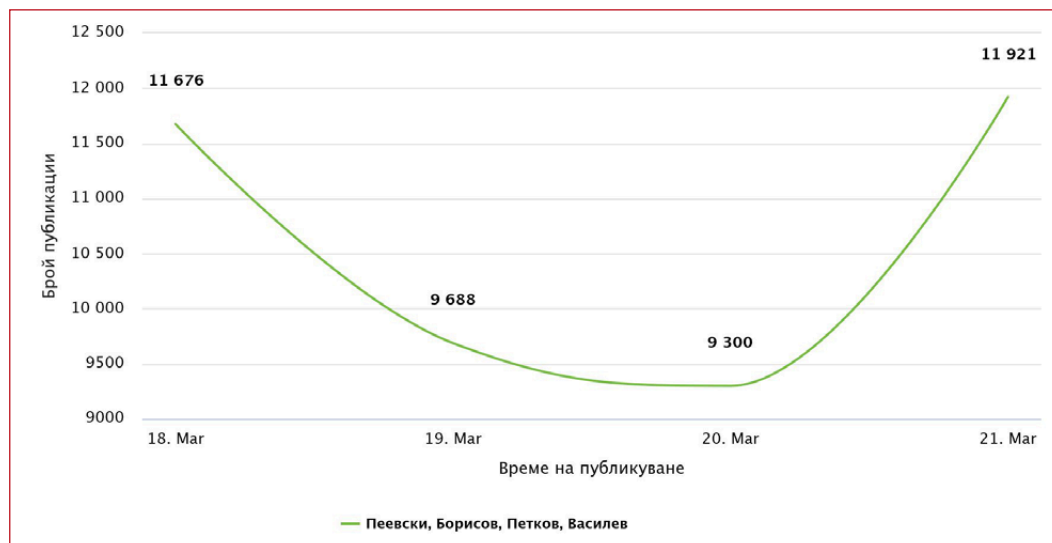
Графика 9. SENSICA: Времево разпределение (по дни) на статии за „Борисов“, „Пеевски“, „Петков“ и „Василев“ (01.01–31.03.2024 г.).

Впрочем оформилият се между 18 и 21 март на 2024 г. най-отчетлив пик съвпада именно с момента на окончателния провал на преговорите между политическите партии за правителството. Взимаме точно него за анализ.

Графика 10. SENSIKA: Времево разпределение (по дни) на статии за „Борисов“, „Пеевски“, „Петков“ и „Василев“ (18–21.03.2024 г.).

Става дума за 42 585 публикации, разпределени в 4 дни, както следва:

От всички публикации през четирите дни 31 450 са на Машината (74%). Всъщност гъбите от Машината завъртат 91 статии, съдържащи имената на четиримата политици, като ги тиражират средно по 346 пъти всяка. Повечето от тях са препечатани от „БЛИЦ“.

От тези 91 статии, подложени от нас на анализ на съдържанието, повече от половината са пристрастно политически оцветени – те имат **удогостверима вътрешнополитическа пропагандна функция**. Тази функция обаче не е афирмативна – няма политически субект, в чиято полза Машината експлицитно да пропагандира. Напротив, тази функция е **субверсивна** – има субект, срещу когото пропагандната Машина работи. И това е ПП-ДБ (коалицията „Прогължаваме Промяната – Демократична България“).

Два са основно методите, чрез които образът на ПП-ДБ бива систематично подриван:

- ▶ Първо, масирано се дава гумата на всички техни политически противници, както и на други публични говорители, които са експлицитно критични към тях.
- ▶ Второ, чрез заглавията на статиите и през редакционния текст ПП-ДБ биват тенденциозно представяни или като „слабаци“ – притиснати в ъгъла, безсилни, лазещи на колелене и умоляващи, или – напротив, като силни и активни, но заради това „виновни“ – за различни приписвани им злоупотреби или грешки, но най-вече за провала на преговорите за ротация на правителството и за очерталите се предсрочни избори в този период.

1.5.1. Кой бива цитиран от сайтовете-гъби?

А ето и малко статистика според това на кой говорител нашите 91 статии дават приоритетно гумата. Нека отбележим, че лидерите са най-често цитирани, но тъй като и други партийни представители взимат гумата, изчисляваме общо говорители по партии:

Таблица 3: Брой статии от извадката, цитиращи партийни говорители

Основен говорител	Брой статии
Представител на ГЕРБ	29
Представител на ДПС	6
Представител на ПП-ДБ	19
Представител на ИТН	5
Представител на Възраждане	2
Представител на БСП	3
Друг (експерти и представители на други непартийни институции)	27

Видна е най-напред диспропорцията между броя статии, цитиращи представители на двете партии, официално стоящи зад „сглобката“ (редовното правителство) и които в този момент водят ожесточени преговори: 19 за ПП-ДБ към 29 за ГЕРБ. Нека отбележим, че и всички говорители на „опозиционни“ партии атакуват предимно ПП-ДБ (само от БСП разпределят равномерно упреците си и към ГЕРБ). Сумарно 45 статии на политически говорители атакуват по-силно или по-слабо ПП-ДБ, докато на тях им е дадена гумата да се защитят само в споменатите 19 статии. Подобна е пропорцията при другите „експерти“: 18 от тях са експлицитно критични към ПП-ДБ, няма нито един, който откровено да ги подкрепя, а 9 са неутрални.

Ето и някои примери:

Въпреки че е представен само с две статии в извадката, Костадинов от „Възраждане“ е особено цветист:

Все съм виждал унижение, но като това самоунижение на ПП-ДБ в момента досега не бях виждал.

Киро и компания буквално се молят на колене на Бойко и компания да ги вземат в управлението. Това написа лидерът на „Възраждане“ Костадин Костадинов в профила си във Фейсбук.³⁰

Разбира се, редакционното заглавие също подсилва внушението на Костадинов.

Но на него не му отстъпва и Слави Трифонов:

Иронията е в това, че си жалък пък се правиш на мъж. Така Слави Трифонов се обърна към Кирил Петков след снощния извънреден брифинг, пише dnes.bg.³¹

Впрочем говорителите на ГЕРБ, особено Борисов и участниците в преговорите, както Впрочем и Пеевски, са езиково по-премерени в критиките си към ПП-ДБ – избягват твърде пиперливите обвинения. Все пак „остриета“ като Делян Добрев са оставени да отправят тежки упреци:

Добрев със скандално разкритие: Асен Василев е затрил 5,4 млрд. лв незначайно за какво.³²

Този хор се допълва и от редица специално подбрани „други“ говорители.

30 <https://novinarbg.allbg.eu/1064691/> [Посетена на 09.юни.2024 г.]

31 <https://intersno.bgvest.eu/1053837/> [Посетена на 09.06.2024 г.]

32 <https://otbyala.zbox7.eu/1055095/> [Посетена на 09.06.2024 г.]

Например, Александър Маринов от президентството, което би трябвало да е напартийно, по повод мечашите преговори казва:

*Съветник на Радев: Свидетели сме на брутален натиск и шантаж. Борисов, с активното съдействие на Пеевски, натика Кирил и Асен в ъгъла. ПП-ДБ се разпадат като къща от карти...*³³

Сред „експертите“ срещаме и откритата апология на Борисов:

*Бойко Борисов направи хиперход и реализиране на ротацията и кабинет с мандата на ГЕРБ да изглежда като спасителен акт, „ако не направи правителство и се отиде на избори, отива със самочувствието на човек, поставил опонентите си в безсмислена поза“. Това коментира Първан Симеонов в интервю пред БНР.*³⁴

Може да продължим с изреждането, но вече е ясно посланието на Машината.

1.5.2. Заглавия и редакционен текст

А ето и част от похватите, с които анонимните автори на тези материали, повечето от които идващи от „БЛИЦ“, създават впечатлението, че ПП-ДБ са дискредитирани по един или друг начин.

За по-кратко демонстрацията е само през заглавията на статиите, но често и в текста на статиите същите „прийоми“ са използвани. Поставяме в курсив и **болд** „изразните средства“:

а) Омаловажаване на силата и ролята на ПП-ДБ – лъжат, слаби са, коварни, притиснати в ъгъла, разбити, бит им е шутът и т.н.

- ▶ **„Петков и Лорер шикалкавят** за преговорите, а в парламента... TV“³⁵;
- ▶ „Инфарктни часове: **Петков призна**, че писал на Борисов, **получил най-тежкия удар**“³⁶;
- ▶ „Експерти с **мрачен сценарий за ПП-ДБ** след връщането на мандата“³⁷;
- ▶ „Човек на Слави очерта **тежката съдба на ПП-ДБ**, предупреди за голяма опасност“³⁸;
- ▶ „Балабанов **разби „Мистър Еврозона“** и каза защо ИТН **са бутнали ПП-ДБ**“³⁹;
- ▶ „**Костадинов попиля Киро** и компания за **самоунижението**“⁴⁰;
- ▶ „Дежавю: **Борисов цакал ПП** с подход от 2014-а, ходи по ръба на скалата заради...“⁴¹;
- ▶ „Ганев: **Борисов може да си позволи да играе на ръба и да оказва натиск до край**, за да постигне целта си“⁴²;
- ▶ „ГЕРБ-СДС **окончателно биха шута на Асен Василев**: Това е единственият вариант за

33 <https://bulgaria24.top-novini.eu/816934> [Посетена на 09.06.2024 г.]

34 <https://hype.allbg.eu/1064669/> [Посетена на 09.06.2024 г.]

35 Навсякъде даваме първо статията в един от сайтовете-зъби, а там, където тя е препечатана от БЛИЦ, даваме и линк към БЛИЦ: <https://hellobg.bgvest.eu/1054863/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/petkov-i-lorer-shikalkevayt-za-pregovorite-a-v-parlamenta-blits-tv_news1008471.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

36 <https://slavihou.bgvest.eu/1053835/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/petkov-prizna-che-pisal-na-borisov-poluchil-nay-tezhkiya-udar_news1007861.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

37 <https://livenewsbg.bgvest.eu/1054457/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/eksperti-s-mrachen-stsenariy-za-pp-db-sled-vrshchaneto-na-mandata_news1008191.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

38 <https://otbyala.zbox7.eu/1055097/>; https://blitz.bg/politika/chovek-na-slavi-ocherta-tezhkata-sdba-na-pp-db-predupredi-za-golyama-opasnost_news1008595.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

39 <https://novini778.bgvest.eu/1054865/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/balabanov-razbi-mistr-evrozona-i-kaza-zashcho-itn-sa-butnali-pp-db_news1008461.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

40 <https://novinarbg.allbg.eu/1064691/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/kostadinov-popilya-kiro-i-kompaniya-za-samounizhenieto_news1007905.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

41 <https://truehunt3r.bgvest.eu/1053839/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/dezhavyu-borisov-tsakal-pp-s-podkhod-ot-2014-a-khodi-po-rba-na-skalata-zaradi_news1007850.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

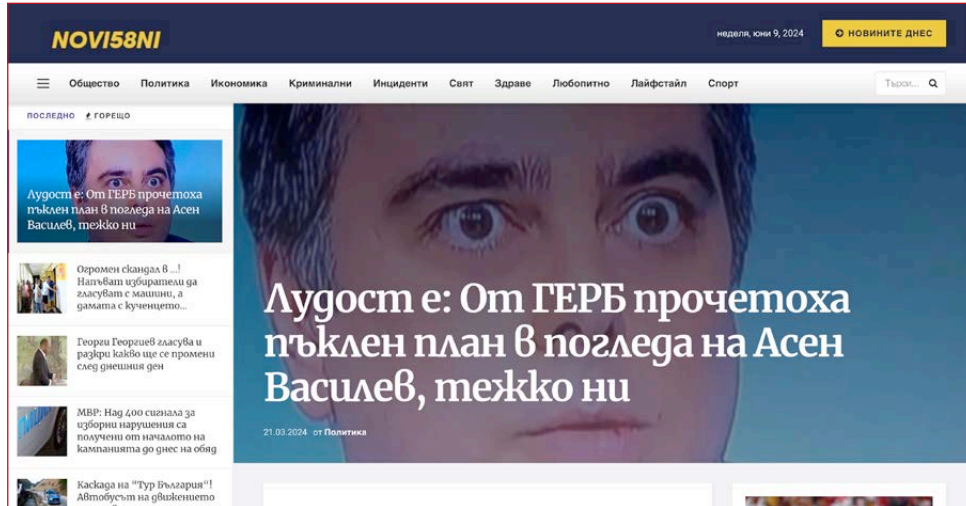
42 <https://azinfo419.bgvest.eu/1053829/> [Посетена на 09.06.2024 г.]

- кабинет!⁴³;
- ▶ **„Тик-так:** ГЕРБ огласи колко часа имат ПП-ДБ, за да не ходим на избори⁴⁴;
- ▶ „Бойко Борисов издаде **коварния** план на Асен Василев⁴⁵
- ▶ „Бесен скандал: „Възраждане“ разкри **опасна схема на ПП**, обвиниха ги в...⁴⁶.

А коварството стига и до лудост:

- ▶ **„Лудост е:** От ГЕРБ прочетоха **пъклен план в погледа на Асен Василев, тежко ни**⁴⁷.

И т.н.

б) Когато ПП-ДБ все пак са силни и активни, тогава са разрушителни – хвърлят бомби, правят саботажи...

- ▶ „Преговорите продължават: **Петков и Иванов нажежиха страстите**⁴⁸;
- ▶ **„Ново 20: Денков с истинска бомба** след срещата с Радев, Габриел гала нов ултиматум и... ВИДЕО⁴⁹;
- ▶ **„Раздорът продължава! Денков** с първи коментар за предложения кабинет⁵⁰;
- ▶ **„Бомба! ПП-ДБ щели да правят правителство** на...⁵¹;
- ▶ **„Взриви държавата: Асен Василев би шута на Мария Габриел** окончателно, удари и по Борисов⁵²;
- ▶ „Теменужка Петкова: От **ПП-ДБ организират саботаж**, искат нови избори⁵³;
- ▶ **„Саботаж** от самото начало: **Сачева избличи Асен Василев** със запис и думи за „тази Габриел“⁵⁴.

43 <https://rahkov.bgvest.eu/1054895/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/gerb-sds-okonchatelno-bikha-shuta-na-asen-vasilev-tova-e-edinstveniyat-variant-za-kabinet_news1008491.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

44 <https://infonovini.allbg.eu/1065301/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/tik-tak-gerb-oglas-i-kolko-chasa-imat-pp-db-da-da-ne-khodim-na-izbori_news1008388.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

45 <https://intersno.bgvest.eu/1054849/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/borisov-izdade-kovarniya-plan-na-vasilev-blits-tv_news1008470.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

46 <https://novini45.bgvest.eu/1053983/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/besen-skandal-vzrazhdane-razkri-opasna-skema-na-pp-obvinikha-gi-v_news1007895.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

47 <https://novi58ni.bgvest.eu/1054746/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/ludost-e-ot-gerb-prochetorha-pklen-plan-v-pogleda-na-asen-vasilev-tezhko-ni_news1008420.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

48 <https://miminovini.zbox7.eu/1054083/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/prevorite-prodlzhavat-petkov-i-ivanov-nazhezhikha-strastite_news1007986.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

49 <https://newsmakers.bg7.eu/1064626/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/denkov-s-istinska-bomba-sled-sreshchata-s-radev-gabriel-dala-nov-ultimatum-i-video_news1007932.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

50 <https://bulgaria20.zbox7.eu/1054381/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/razdort-prodlzhava-denkov-s-neochakvan-komentar-za-predlozheniya-kabinet-ot-gerb_news1008189.htm [Посетени на 09.06.2024 г.]

51 <https://novini1010.bg7.eu/1065041/>; https://blitz.bg/analizi-i-komentari/bomba-pp-db-shcheli-da-pravyat-pravitelstvo-na_news1008157.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

52 <https://newsforu.bgvest.eu/1054609/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/vzrivi-drzhavata-asen-vasilev-bi-shuta-na-mariya-gabriel-okonchatelno-udari-i-po-borisov_news1008390.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

53 <https://novinite00.allbg.eu/1065373/> [Посетена на 09.06.2024 г.]

54 <https://novite71.bgvest.eu/1054837/>; БЛИЦ: https://blitz.bg/politika/sabotazh-ot-samoto-nachalo-sacheva-izblichi-asen-vasilev-ss-zapis-i-dumi-za-tazi-gabriel-video_news1008464.html [Посетени на 09.06.2024 г.]

Милена Якимова и Вероника Димитрова

2. Наративите на руската пропаганда и дезинформация в България през първото тримесечие на 2024 г.

Акценти:

- ▶ През първите три месеца на 2024 г. продължава **тежката фиксация на руската пропаганда в Запада**: каквото и да се случи, пропагандисти и руски официални лица са втренчени в Запада, без да показват нещо, с което са горди от Русия – няма нищо за гордост, освен т.нар. традиционни ценности, които обаче са европейски, а не руски; с това се изтъква образът на Русия – пазителката на европейските ценности срещу самата Европа. Тази опорка е част от систематичните усилия да се разединява Европа. Но употребата ѝ вече цели 10 години категорично сочи нещо отвъд реалполитиката – зависимостта на руската идентичност от западния поглед: Русия иска от Запада признание, че е победила Запада на собствения му терен.
- ▶ През това тримесечие особено цинично се налага **кремълската логика на фалшивите умозакljučения: Пита се: 1. „Кой има интерес?“ Отговорът е: 2. „X“ (най-често X е Западът). Следователно: 3. „X го е извършил“**. Освен че е фалшив, подобен силогизъм е и циничен, защото бе разигран по повод смъртта на Алексей Навални (Западът имаше интерес да злепостави РФ, следователно Западът уби Навални). Освен това той бе преплетен с друг един типично кремълски прийом: на **потвърждение чрез отричане** – отричането и лъжите са толкова прозрачно самодоволни, че стават начин на потвърждение, че военни са пратени през 2014 г. в Украйна, че са отровили Скрипал, че са убили Навални.

Понякога тази логическа схема „Кой има интерес? А, значи е той!“ се поддържа драматургично – появява се някой с американско име, който инсинуира, че има слухове, че така е станало. (Виж например Скот Бенет след атаката срещу Фицо, от второто тримесечие на годината⁵⁷)

- ▶ **Идеологията на руската пропаганда се милитаризира** и все повече започва да говори за бъдеща война между НАТО и Русия и дори за Трета световна война, с акцент върху събития, които от руската камбанария биват представяни като „подготовка на война“. Така действия на западни страни за осигуряване на собствената им защита в случай на военна агресия на Русия са реинтерпретирани като директна „подготовка на война“ или „изпращане на военни“. Ясно е, че с тези стратегии за рамкиране на дадени процеси в европейски страни се подменят местата на агресора и жертвата. В края на първото тримесечие на 2024 г. с президентските „избори“ от 15–17.03.2024 г. в Руската федерация се забелязват все по-ясни знаци за **формиране на клепто-военна идеология на руското общество**.

Макар че щедро се възползва от популисткия език и от присъщия му антиелитизъм, руската пропаганда въобще не е срещу богатите, не е срещу клептократите (с които изглежда се разбира добре). Тя е срещу интелигенцията, срещу културните елити. Точно затова толкова лесно се свързва до неразличимост с национал-консервативни проекти в европейските общества.

57 https://www.dnevnik.bg/sviat/2024/05/17/4626916_vulna_ot_dezinformaciia_sled_napadenieto_nad_fico/?ref=home_layer2 [Accessed: 27.05.24 г.].

Може да се прогнозира, че такива проекти са и по-важни от радикалните десни и леви, както и да се очаква, че през национал-консервативни тези ще бъде прокарвана опорката, че ЕС се разпада, защото не внася руски газ, двойник на тезата, че Европа е обречена заради зелената сделка: „Аквариумът на ЕС, затворен от Русия, ще започне да показва пукнатини. Ще стане очевидно, че зелената енергия не е панацея и няма да реши системните проблеми на енергийния недостиг в Европа“⁵⁸.

- ▶ **Преходът към по-брутални форми на авторитаризъм** е виден в смъртта на Алексей Навални, съобщена на 16.02.2024 г., и реакциите на пропагандните говорители. Месец след нея при „изборите“ за президент в Русия се появява и директно признание, че това е посоката, и то правилната и недостатъчно бързо постигана: Юрий Тавровски настоява, че е дошъл моментът да се спре със западните политически технологии в Русия – става дума за многопартийни избори, – защото те разединяват активната част на обществото. Време е да се създаде една партия. Тя няма идеология, а е просто „партия на Победата“ (да припомним последното тримесечие на 2023 г., когато Дарина Григорова и Велислава Дърева също провеждаха разликата победители-победени като единствена валидна политическа разлика). Тавровски обаче предлага цялостна партийно-политическа система, която е добре да чуем в детайл:

Предлага се създаването на съвременна национална политическа организация – Партия на победата, отразяваща традициите на руската история и съвременния възход на обществото в условията на мобилизация. На първо време тя ще обедини завърналите се от фронта военнослужещи от СВО и активисти на доброволческите движения, доказали своя патриотизъм предприемачи, учени, културни дейци и медии, както и цели ветерански, женски и младежки структури.

Идеологическата основа на партията Победа се предлага да се превърне в идеите на Владимир Путин като съвкупност от негови изказвания по вътрешнополитически, икономически, цивилизационни, външнополитически и други проблеми.

Липсата на стройна система от възгледи на националния лидер, изложени под формата на фундаментални публикации, както и тематични сборници в печатен и електронен вариант, е недостатък на говорещите от негово име проправителствени структури. Ефективността на теоретичните трудове и тематичните сборници, достъпни за широк кръг хора в съвременните условия, е доказана от опита на Китай.⁵⁹

Партията е на победата, идеологията – каквото каже лидерът, грешката – никога у него.

- ▶ От съвсем друг порядък е последният забелязан от нас опорен момент на кремълската пропаганда през тримесечието: инвестиция в опорката „национални валути“. Това е инвестиция в две неща: в дезинтеграция и разногласие (в случая на и в Европа); и в стратегия за практическо заобикаляне на ефектите от санкциите, наложени върху РФ.
- ▶ Ако се съди по българоезичната рускогласна медия „Поглед инфо“ и по-умерената „Гласове“ прокремълските политически стратегии у нас залагат на два коня: национал-консервативната и тази на „Левицата!“. Втората донякъде се припокрива с представителите на БСП в Столичен общински съвет на София, които са във война с Корнелия Нинова.

⁵⁸ <https://pogled.info/svetoven/evropa/bez-ruski-gaz-evrosayuzat-shte-bade-razkasan-otvatre.167019> [Посемена на 27.05.24 г.].

⁵⁹ <https://pogled.info/svetoven/russia/yurii-tavrovski-nuzhno-ni-e-preformatirane-na-politicheskata-struktura-po-kitaiskiya-model.167004> [Посемена на 27.05.24 г.].

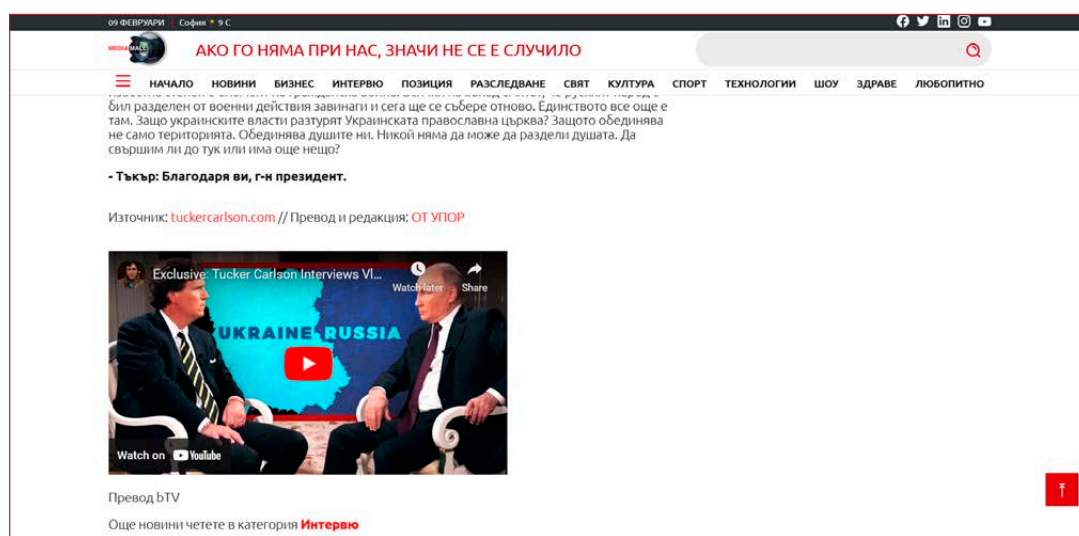

2.1. Външнополитически събития и теми Интервюто на Тъкър Карлсън с Владимир Путин

Първите три месеца на 2024 г. бяха много интензивни на вътрешнополитически и геополитически събития, а също и на речи и изказвания на Владимир Путин.

Най-отразявано в руските материали, преведени и публикувани от българоезичната медия „Поглед инфо“ е интервюто, което Тъкър Карлсън взе от Путин на 6.02.2024 г.

На 6 февруари вечерта уволненият от „Fox“ Тъкър Карлсън взема и заснема в Кремъл двучасово интервю от Путин и го публикува след надлежно напомпване на очакването на 8 февруари. На 9 февруари в 7 ч. и 2 мин. интервюто вече е преведено, транскрибирано и публикувано в Mediamall⁶⁰.

Публикацията се позовава за превода на „От упор“, което пък е поредна хибридна медия, част от консорциума на Mediamall.

Основна опорка по интервюто е, че Путин е изнесъл урок по история, с което е направил разбираеми за американците мотивите на руснаците. И че е обяснил на американците, че ще преговаря с тях за мир (но ще си вземе колкото иска от Украйна „и като география, и като съдържание“). Акцентът е, че Путин е казал, че знае, че САЩ искат мирни преговори. Това се явява на 15.02.2024 в „Поглед инфо“, препубликувано от „Царьград“⁶¹.

Като цяло публикацията има два прицела: да оправдае посредствеността на историческия разказ на Путин, оправданието е, че той трябва да разказва простичко като за американска публика. Другата цел е да опитва да внушава, че това е интервю, докато Путин просто не може да се спре, в това число и най-гребнаво, но и самодоволно да заяжда Карлсън, че е неуспял кандидата за ЦРУ.

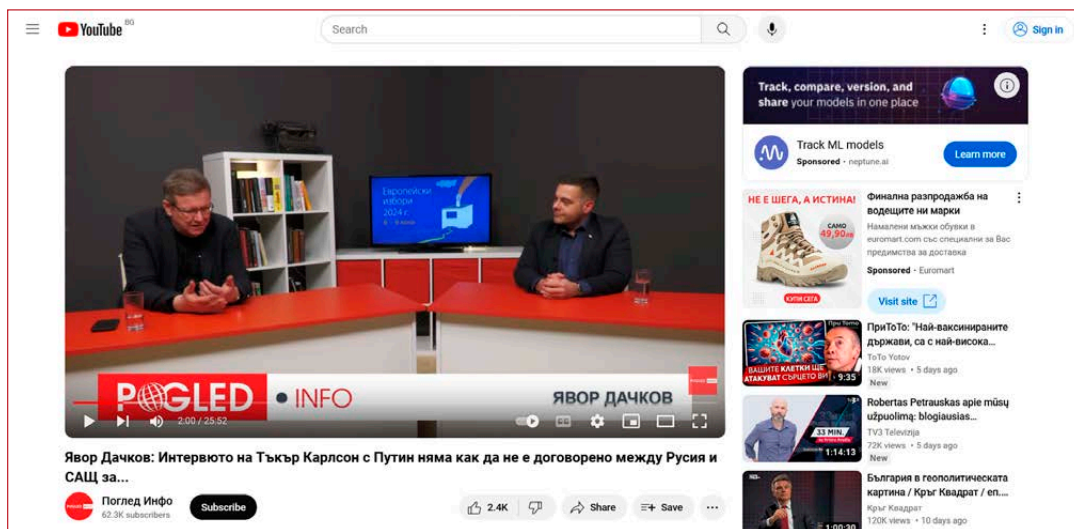
60 <https://mediamall.info/news/intervyuto-na-takar-karlsan-s-vladimir-putin-eto-kakvo-kaza-ruskiyat-prezident-video-11496news.html> [Посетена на 27.05.24 г.].

61 <https://pogled.info/svetoven/vizitata-na-takar-karlsan-v-moskva-spetsialna-misiya-ot-imeto-na-tramp.165884> [Посетена на 27.05.24 г.].

На 9 и 10 февруари 2024 г. и българските гласове на пропагандата се надигат⁶². Явор Дачков в интервю за „Поглед инфо“ казва:

Аз много гържа на неговата победа... искам да стигне до Полша, да се приключи с тази корумпирана диаболчна разпадаща се власт на Запада, на американския Запад.⁶³

Звучи като голямо осмеляване, но всъщност папагалства от интервюто на Путин, който казва – като частен случай на общата си позиция, че жертвата си го е получила, – че Полша е провокирала Хитлер да я нападне. Тоест смелостта на Дачков е под индигото или по новому – сору-paste.

Путин се оказал много по-умен играч, казва Дачков, защото, ако бил вземел (Украйна?) бързо, това щяло да се таксува като агресия, а сега... Водещият Симеон Миланов вмъкна: „глобалният Юг“

Линията е да не се хвали Тръмп, а да се казва „вижте Америка докъде се докара – този идиот олицетворява нормалността. А срещу него е геменцията“.

Седмица след интервюто Путин дава интервю за интервюто, в което обяснява мекотата на Карлсн като много коварна стратегия, на която обаче той, Путин, се противопоставил хитро: „Тогава Путин беше попитан как реагира на въпросите на Карлсон. На Запад са разочаровани, че нямаше остра комуникация“.

Мисля, че Вашият Карлсн е опасен човек. Мислех, че ще се държи агресивно и ще задава остри въпроси. Бях не само готов за това, аз го исках – това щеше да ми даде възможност да отговоря също толкова остро. Което според мен би добавило конкретика в целия разговор.

Но той избра друга тактика – няколко пъти се опита да прекъсне, но учудващо за западен журналист се оказа търпелив и изслуша дългите ми диалози, особено тези, свързани с историята. И той не ми даде причина да направя това, за което бях готов. Това не ми хареса напълно в интервюто, но той стриктно следваше плана си и го изпълни.⁶⁴

62 <https://www.lentata.com/smyana-na-mestata-2024> [Посетена на 27.05.24 г.].

63 <https://www.youtube.com/watch?v=ngtdECpNcEk> [Посетена на 27.05.24 г.].

64 <https://pogled.info/svetoven/zadkulisieto-na-besedata-s-takar-karlSan-politikata-na-tramp-i-deistviyata-v-ukraina-novo->

Публикуват се и други интервюта с Путин („Путин: Байгън е по-добрият вариант за Русия“) и разяснения по някои теми, засегнати в интервюто:

Ситуацията около Украйна е само въпрос на тактическа позиция за Запада, но за Русия е въпрос на живот и смърт. Това заяви руският президент Владимир Путин пред журналиста Павел Зарубин, коментирайки „историческата част“ от интервюто си с Тъкър Карлсън, предаде ТАСС. Интересът към интервюто на американския журналист Тъкър Карлсън е свързан с желанието на света да се запознае с алтернативна гледна точка и да разбере истината, заяви Путин.⁶⁵

Вижда се също, че около интервюто на Тъкър Карлсън с Путин различни говорители (вкл. български) са впрегнати да го хвалят⁶⁶, да преведат и препечатват материали. Макар самият Путин да има друго мнение, интервюто в заглавията на статии се оценява като феноменално и се коментира в множество статии⁶⁷.

А впоследствие вниманието се измества и към Тъкър Карлсън, който хвали Русия – „Тъкър Карлсън: В Русия храната е четири пъти по-евтина от САЩ. Като видиме как живеят руснаците, ще се настроите радикално срещу нашите лидери“⁶⁸. Но и който разпространява опорките на Кремъл „Тъкър Карлсън: Финансовата помощ на САЩ за Украйна забавя неизбежния мир“⁶⁹.

На 20 февруари каналът „Цариград“ посвещава поредно предаване на интервюто на Путин при Карлсън. Предаването е озаглавено „Скритите значения“, а го интерпретира пригворният „цариградския“ политически наблюдател Андрей Перла в ефира на „Първи руски“⁷⁰. Акцентите са няколко, най-важният е този за „бъдещия интернационал“ на „нормалните хора“, „към които, между другото, принадлежи и самият г-н Карлсън“, както и много други републиканци⁷¹.

„В този смисъл, както в случая с Тръмп, може дори да сме врагове. Но нормалните човешки традиционни врагове“, заяви Перла⁷².

Това означава, че привържениците на Тръмп се бият за „държава и народ“, а не за „транснационалните корпорации“.

Това е една от много пропагандни одежди на **отричането на международния праворег** (другата е „новата форма на колониализъм“). Ето я сега в идеята за „нормалните“: Путин и Карлсън са „сложили първия камък“ в нов международен рег – „глобалната общност на нормалните“ срещу „САЩ и корпорациите“. Прави се пореден ход в систематичната игра да се дезавуират човешките права – синоним на „САЩ и корпорациите“. И в същото време това е опипване на почвата как ще се приеме една **заявка за алтернативна глобализация**, ръководена от Русия.

[intervyu-na-vladimir-putin.165955](https://glasove.com/novini/putin-za-rusiya-situatsiyata-okolo-ukrayna-e-vapros-na-zhivot-i-smart) [Посетена на 27.05.24 г.].

65 <https://glasove.com/novini/putin-za-rusiya-situatsiyata-okolo-ukrayna-e-vapros-na-zhivot-i-smart> [Посетена на 27.05.24 г.].

66 „Захарова: Белият дом изпадна в истерия след интервюто с Путин“ (<https://glasove.com/novini/zaharova-beliyat-dom-izpadna-v-isteriya-sled-intervyuto-s-putin>) [Посетена на 27.05.24 г.]; „Песков: Главното в интервюто на Карлсън е Путин да бъде чул. Ако бъде чул, повече хора ще се замислят дали е прав“ (<https://glasove.com/na-fokus/peskov-glavnoto-v-intervyuto-na-karlsan-e-putin>) [Посетена на 27.05.24 г.].

67 Вж. например: „Премиерът Бърнабич: Тъкър Карлсън ще посети Сърбия, той направи феноменално интервю с Путин“; <https://glasove.com/tehnologii/premierat-barnabich-takar-karlsan-shte-poseti-sarbiya-toy-napravi-fenomenalno-intervyu-s-putin> [Посетена на 27.05.24 г.].

68 <https://glasove.com/na-fokus/takar-karlsan-v-rusiya-hranata-e-chetiri-pati-po-evtina-ot-sasht-kato-vidite-kak-zhivayat-rusnatsite-shte-se-nastroite-radikalno-sreshthu-nashite-lideri> [Посетена на 27.05.24 г.].

69 <https://glasove.com/novini/takar-karlsan-finansovata-pomosht-na-sasht-za-ukrayna-zabavya-neizbezniya-mir> [Посетена на 27.05.24 г.].

70 <https://pogled.info/svetoven/russia/rusiya-e-gotova-da-spre-svo-no-ima-edno-edinstveno-uslovie.166098> [Посетена на 27.05.24 г.].

71 <https://pogled.info/svetoven/russia/rusiya-e-gotova-da-spre-svo-no-ima-edno-edinstveno-uslovie.166098> [Посетена на 27.05.24 г.].

72 Пак там.

Смъртта на Алексей Навални

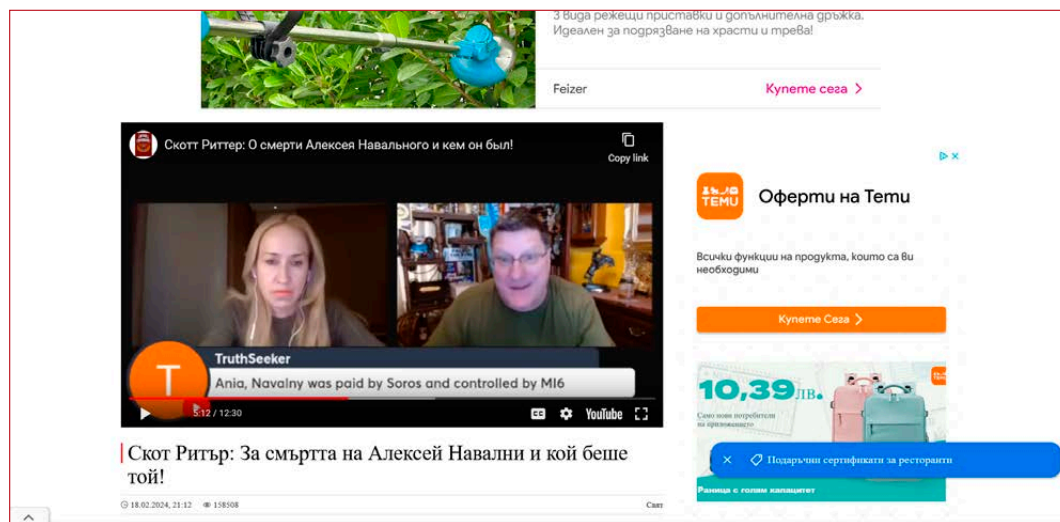
На 16.02.24 г. излезе съобщение за смъртта на Алексей Навални в затворническата колония в селището Харп заг полярния кръг. Пропагандните руски медии не бързаха да съобщят новината.

Българските им колеги бяха светкавични. Ето как Явор Дачков провежда тезата qui bono:

Путин, който в продължение на два часа прави интервю за американската публика, което е гледано от половин милиард души и което е рационално от начало до край, решава две седмици по-късно най-ирационално и без причина, във видима самовреда да убие човек, който с нищо не го застрашава и който е в каторга за десетилетия. Това става в деня, в който Русия помита украинската армия и дебюта на новия ѝ главнокомандващ, сената на САЩ излиза във ваканция и пак отлага помощта за Киев, а в Мюнхен се открива конференцията за сигурност, която започва с новината за Навални и неговата вдовица, която сама съобщава, че в този момент е по-важно да бъде при Блинкен, Макрон и Фон дер Лайен, отколкото при децата си. Впрочем, на същата тази конференция през 2007 г. Путин държи първата си изключително аргументирана реч, в която описва какво ще стане, ако Западът не престане да се прави на ударен и да мачка Русия.⁷³

На 18-и февруари вече и „Поглед инфо“ започва да се разпростира в спекулацията: Навални „наистина“ е починал от тромбоза, но не каква да е, а „преизвикана“ от ваксината Pfizer. „Надеждните“ източници на медията са коментари в X⁷⁴.

Изобщо публикуваните обяснения идват от Запад: в „Поглед инфо“ е качено видео на Скот Ритър, в което той ни казва, че Александър (sic!) Навални е бил „отвратително човешко същество“ и обвинен в корупция. Ненавиждал Русия и обичал Запада. Финансирането му постъпвало от НПО, което се явява прикритие за ЦРУ⁷⁵:

И бившият журналист и евродепутат Иво Христов коментира смъртта на Навални:

73 <https://afera.bg/%D0%BF%D1%83%D1%82%D0%B8%D0%BD-%D0%B2%D1%8A%D0%B2-%D0%B2%D0%B8%D0%B4%D0%B8%D0%BC%D0%B0-%D1%81%D0%B0%D0%BC%D0%BE%D0%B2%D1%80%D0%B5%D0%B4%D0%B0-%D0%B4%D0%B0-%D1%83%D0%B1%D0%B8%D0%B5-%D1%87%D0%BE%D0%B2/> [Посетена на 27.05.24 г.].

74 <https://pogled.info/svetoven/tvardi-se-che-navalni-e-ubit-ot-pfizer.166023> [Посетена на 27.05.24 г.].

75 <https://pogled.info/svetoven/skot-ritar-za-smartta-na-aleksei-navalni-i-koi-beshe-toi.166024> [Посетена на 27.05.24 г.].

ами Асанж – пита Христов? „Според еврогенутата радикалното инакомислие е смъртоносно винаги и навсякъде“⁷⁶. Тоест прави се опит темата за смъртта на Навални се затъмни чрез тази за Джулиан Асанж⁷⁷.

Смъртта на Навални е коментирана през ключа, че Путин няма интерес от смъртта му – той е трябвало да бъде разменен с други затворници и е починал от естествена смърт⁷⁸. Така се налага циничното умозаключение в пропагандна логика на потвърждение чрез отричане – следователно Западът го е убил.

Военната помощ за Украйна

След това натрупване на ключови събития „Поглед инфо“ публикува материал, който не говори много за обновлението на пропагандните наративи, но, струва ни се, е ключов за начина на мислене. Статията ни казва, че това, че Ройтерс (тоест агенцията на врага) е излязла с ексклузивен материал, че САЩ няма да преговарят с Русия за прекратяване на огъня в Украйна, явно е сигнал, че американски елити искат да преговарят с Путин:

Ройтерс очевидно няма да излезе само с ексклузивно по въпрос, който уж е приключен. Всичко това предполага, че след интервюто на Владимир Путин с Тъкър Карлсън някои от американските елити изпращат сигнал, че са готови за нов кръг от преговори с Русия.⁷⁹

„Поглед инфо“ публикува текста на 18.02.24 г., автор е Юрий Баранчик, а за източник се посочва discred.ru/.

На 23.02.24 Валентин Вацев гостува в телевизионното студио на „Поглед ТВ“ при Симеон Миланов и коментира, че победата на руснаците при Авдеевка е морална победа на едната страна. Но според него изглежда по-важното е, че тази победа ще даде основание на републиканците в САЩ да се запънат да дадат военна помощ на Украйна⁸⁰. Тази надежда е отразена и в други статии, публикувани в „Гласове“. През първото тримесечие на 2024 г. пропагандните медиуми гържат да повторят тезата, че Русия постепенно печели войната, минава в офанзива, а санкциите са имали обратен ефект – те са подсилили руската икономика⁸¹. С това се прави и опит да се подчертае, че военните помощи за Украйна трябва да бъдат спрени⁸². Украйна губи войната, а западните оръжия са унищожавани на украинска територия – Patriot-и⁸³, танкове ейбрамс и др. Вследствие на санкциите Русия се е превърнала в голям военен производител. Самият Путин в изказване за „превъзходството“ на руските оръжия през тези на НАТО, отново споме-

76 <https://pogled.info/svetoven/evropa/ivo-hristov-riskat-ot-razpad-na-es-e-realen.166002> [Посетена на 27.05.24 г.].

77 Вж. също <https://glasove.com/novini/sbzh-v-zashchita-na-osnovatelya-na-uikiliyks-osvobodete-asanzh-zhurnalistikata-ne-e-prestaplenie>; <https://glasove.com/novini/sadebniyat-linch-sreshtu-dzhulian-asanzh-prodalzhava> [Посетена на 27.05.24 г.].

78 <https://glasove.com/novini/shefat-na-ruskoto-razuznavane-navalni-pochina-ot-estestvena-smart-horata-imat-tazi-osobenost-rano-ili-kasno-umirat> [Посетена на 27.05.24 г.].

79 <https://pogled.info/svetoven/koga-shte-zapochnat-rusko-amerikanskite-pregovori-za-ukraina.165996> [Посетена на 27.05.24 г.].

80 <https://pogled.info/tv/alternativen-pogled/valentin-vatsev-ruskata-pobeda-pri-avdeevka-argument-za-republikantsite-da-otkazhat-podkrepa-na-ukraina.166215> [Посетена на 27.05.24 г.].

81 <https://glasove.com/na-fokus/prof-galbrayt-sanktsiite-za-rusiya-s-lyubov>; <https://glasove.com/na-fokus/nyuziik-rusiya-pobedi-zapada-vav-voynata-na-sanktsii-ruskata-ikonomika-raste-s-barzi-tempove>; <https://glasove.com/ikonomika/nivoto-na-bednost-v-rusiya-e-na-istoricheski-minimum-v-balgariya-bednite-sa-dva-pati-poveche>; <https://glasove.com/na-fokus/borel-es-ne-vizhda-svetlina-v-kraya-na-ukrainskiya-tunel-sanktsiite-sreshtu-rusiya-ne-unishtozhiha-ruskata-otbranitelna-industriya>; <https://glasove.com/biznes/mishustin-rastat-na-bvp-na-rusiya-prez-2023-g-shte-dostigne-do-4-sled-prerazglezhdane>; <https://glasove.com/na-fokus/faynenshal-tayms-mvf-povishava-prognozata-za-rastezha-na-rusiya-voynata-stimulira-ikonomikata> [Посетени на 27.05.24 г.].

82 <https://glasove.com/novini/florian-filipo-palno-bezumie-e-ideyata-da-se-izpolzvat-speystavaniya-za-da-se-pomogne-na-kiev> [Посетена на 27.05.24 г.].

83 <https://glasove.com/komentari/forbes-ukrainskata-pvo-se-olyulyava-v-nay-vazhniya-moment-rusiya-unishtozhi-dve-ustanovki-patriot> [Посетена на 27.05.24 г.].

нава имперската линия, за да даде предикция за бъдещето на войната:

Единството на многонационална и многоконфесионална Русия, общото отношение към случващото се, общата загриженост за бъдещето гарантират нейната победа.⁸⁴

В допълнение на тази картина се повтарят и съобщения за това, че държавите в ЕС и водещите икономики са в рецесия. Европа се превръща в „тресавище“, а единственият изход изглежда е съюз с Русия⁸⁵

Президентските „избори“ в Русия, 15–17.03.24 г.

На 15.03. започва гласуването в президентските т.нар. избори в Руската федерация, завършили на 17.03.24 г. със смайващо неправдоподобните 87% гласували за пети мандат за Владимир Путин, който, отбелязва Марк Галеоти, напук на този шеметен резултат, изглежда тежко отегчен при официалното си встъпване в длъжност⁸⁶.

От 12 до 15 март – атаките на РДК и легион „свобода“ срещу Белгородска и Курска области са представени като безуспешни опити на „украински диверсанти“ за „пробив на руска територия“⁸⁷. Твърдението на „експерти“ е, че тези действия имали за цел да провалят руските президентски избори. Такава е и цитираната версия на Владимир Путин: „Целта на тези действия, безсмислени от военна гледна точка и престъпни от хуманитарна гледна точка, е, както вече беше казано, опит за намеса в президентските избори в Русия“, каза руският лидер⁸⁸.

По повод протестните акции в избирателни секции (заливане на урни с боя, опити за палеж, коктейли „Молотов“) на читателската публика трябва да се внуши, че никой в Русия не би направил такова нещо, това са хора, изпаднали в беда – задлъжнели, изпаднали, – които не го правят по политически или идеологически причини, а защото са им обещали пари или друго избавление от притискащите ги неволи. Това е безпомощност на враговете на Русия пред факта, че „народът на Русия активно и доброволно отива на избори“: „В действията със зельонка и палежи е очевиден контролиран, дирижиран процес, който няма нищо общо с политическите възгледи на участниците в тези провокации“⁸⁹, казва Александър Брод, член на Съвета по правата на човека, председател на Асоциацията за независим обществен мониторинг.

Според експерта гласуването е активно и доброволно, така че опитите за демонстриране на каквито и да било масови протести на противниците на изборите се провалят:

Използват се най-гнусните технологии – провокаторите намират хора, изпаднали в трудна ситуация, и ги подтикват да извършат тежко криминално престъпление. Заг тези действия не стои никаква идея – самите участници признават

84 <https://glasove.com/novini/putin-novite-ruski-orazhiya-prevazhohzdat-tezi-na-nato> [Посемена на 27.05.24 г.].

85 <https://glasove.com/na-fokus/yakov-kedmi-evropa-e-v-tresavishte-ot-koeto-mozhe-da-se-izmakne-edinstveno-v-sayuz-s-rusiyu> [Посемена на 27.05.24 г.].

86 <https://www.youtube.com/watch?v=ZtFZ5B29b1I> [Посемена на 27.05.24 г.].

87 <https://pogled.info/svetoven/ukraina/otblasnaha-ukrainskite-diversanti-ot-ruskite-granitsi.167052> [Посемена на 27.05.24 г.].

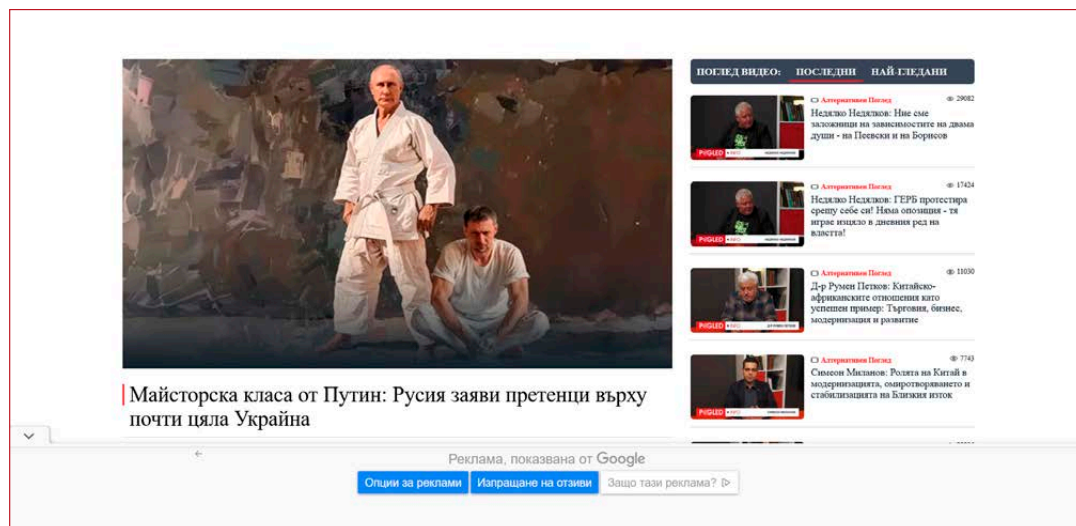
88 Пак там.

89 <https://pogled.info/svetoven/ukraina/ukrainskiyat-plan-rusnatsite-da-badat-splasheni-predi-izborite-se-provali.167053> [Посемена на 27.05.24 г.].

че са обещали на едни да отпишат дълга, а на други да дадат значителна сума“, уточни той.⁹⁰

На 14 март Путин дава интервю на Дмитрий Кисельов по канал „Россия 1“ и РИА Новости, за което на 15.03. „Поглед инфо“ бълва пет статии. В едната, „Майсторска класа от Путин“⁹¹ с автор Сергей Латишев, е приложено любопитно изображение:

Всъщност това интервю е част от поредица от поне три речи – предизборно: „Голямо – повече от час и половина – интервю с Владимир Путин завърши цикъла от не просто големи, а буквално програмни изказвания на президента през последните седмици. То стана третото след интервюто с Тъкър Карлсън и посланието до Федералното събрание“⁹². В материала четем:

И още един интересен нюанс. Отговаряйки на въпрос на Кисельов как ще реагира Москва на хипотетичното появяване на американски войски в Украйна, Путин каза:

Ние знаем какви са американските войски на руска територия. Това са интервенционистите. Така ще се отнасяме, дори да се появят на територията на Украйна, те разбират това.

Тази забележка показва, че Русия и Украйна за Путин, както и за повечето наши граждани, са едно и също нещо – руска земя. Затова ще се борим за него докрай, защото това е екзистенциална тема за руснаците.⁹³

С напредването на руската армия на територията на Украйна, последната е обявена за „територия“, управлявана от „киевски режим“. Засилват се твърденията, че това са руски земи.

90 Пак там.

91 <https://pogled.info/svetoven/ukraina/maistorska-klasa-ot-putin-rusiya-zayavi-pretentsi-varhu-pochti-tyala-ukraina.16697> [Посетена на 27.05.24 г.].

92 <https://pogled.info/svetoven/russia/na-rusiya-nyama-da-%D1%9D-dadat-dvadeset-godini-pokoi-no-shte-mine-i-bez-tyah.166965> [Посетена на 27.05.24 г.].

93 Пак там.

„Подготвя се война НАТО-Русия“

Една от пропагандните теми, които продължават през изследваното тримесечие по логиката на т. нар. „военен Шенген“ от края на предходната година, е тази за подготовката на война на НАТО срещу Русия. Пропагандните медии се опитват да внушат, че всяко вземане на мерки от страна на страните-членки в НАТО се приравнява с подготовка на война. Така, наред с руските опорки и позиции, се рамкират и редица факти – ученията на НАТО⁹⁴, които се оценяват като връщане към Студената война⁹⁵, готовността за подобна война⁹⁶, която се приравнява с „подготовка на война“⁹⁷, разполагането на военни сили на Алианса в Европа⁹⁸, обсъждането на разполагане на противовъздушни и противокорабни ракетни комплекси в България⁹⁹ и т.н. Така руски официални говорители предупреждават за последиците при война между Русия и НАТО. Медведев предсказва „апокалипсис“ и казва, че Русия ще „бъде принудена“ да „отвърне асиметрично“ и да използва ракети „със специални бойни глави“¹⁰⁰.

Темата продължава след свиканата среща от Емануел Макрон в Елисейския дворец. Предварително премиерът на Словакия Роберт Фицо малко преди срещата твърди, че някои страни обмислят изпращане на военни в Украйна¹⁰¹. Френският президент Емануел Макрон казва, че: **„не изключва недвусмислено възможността за изпращане на сухопътни сили на западни гържави в зоната на Северния военен окръг“ – твърдението му обаче е за бъдещето. Въпреки това в (про)руските канали и медии това директно се разбира като настояще.** Така се насажда интерпретацията, че Макрон плаче за ново Ватерло¹⁰². Сергей Лавров предупреждава „Лавров посъветва Макрон да използва главата си за по-рационални мисли“:

Струва ми се, че тези, които не само изразяват такива мисли, но дори ги допускат в главите си, все пак трябва да използват тази глава за по-рационални мисли, по-безопасни за Европа¹⁰³.

Прессекретарят на руския президент Димитрий Песков произнася:

Всички останали елементи от речта на френския президент вече бяха изразени по един или друг начин и взети под внимание. Добре ни е известна позицията на г-н Макрон относно необходимостта от нанасяне на стратегическо поражение на Русия. [...] Ние също така отчетохме, че има много богат набор от мнения по този въпрос. Всъщност няма консенсус. Редица страни, участващи в събитието, което се проведе в Париж, запазват доста трезва преценка за потенциалните опасности от подобно действие и потенциалната опасност от пряко участие в

94 <https://glasove.com/novini/nato-s-nay-mashtabnite-si-ucheniya-ot-desetiletiya-s-okolo-90-000-voenni-stsenariyat-rusko-paradenie> [Посетена на 27.05.24 г.].

95 <https://epicenter.bg/article/Rusiya--Ucheniyata-na-NATO--quot-Nepokolebim-zashitnik-quot-oznachavat-vrashtane-kam-shemite-ot-Studenata-voyna/338730/7/0> [Посетена на 27.05.24 г.].

96 <https://glasove.com/na-fokus/shefat-na-voenniya-komitet-na-nato-tryabva-da-se-gotvim-za-voyna-s-rusiya-prez-sledvashtite-20-godini> [Посетена на 27.05.24 г.].

97 <https://trud.bg/%D0%BD%D0%B0%D1%87%D0%B0%D0%BB%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D1%8A%D1%82-%D0%BD%D0%B0-%D1%80%D1%83%D0%BC%D1%8A%D0%BD%D1%81%D0%BA%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B0%D1%80%D0%BC%D0%B8%D1%8F-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BE%D0%B2%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B3%D0%BE%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BA%D0%B0-%D0%B7%D0%B0-%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B0-%D1%81-%D1%80%D1%83%D1%81%D0%B8%D1%8F/> [Посетена на 27.05.24 г.].

98 <https://glasove.com/novini/faynenshal-tayms-nato-gotvi-plan-za-razpolagane-na-voenni-sili-v-tyalya-evropa> [Посетена на 27.05.24 г.].

99 <https://glasove.com/novini/tagarev-obsadil-v-sasht-razpolagane-na-protivovozdushni-i-protivokorabni-raketni-kompleksi-v-bulgariya> [Посетена на 27.05.24 г.].

100 <https://glasove.com/na-fokus/medvedev-predskaza-apokalsipsis-v-sluchay-na-voyna-mezhdu-rusiya-i-nato> [Посетена на 27.05.24 г.].

101 <https://glasove.com/novini/robert-fitso-zapadni-darzhavi-obmislyat-dvustranni-sporazumeniya-za-izprashtane-na-voyski-v-ukrayna> [Посетена на 27.05.24 г.].

102 <https://glasove.com/novini/chitateli-na-glasove-makron-plache-za-novo-vaterlo> [Посетена на 27.05.24 г.].

103 <https://glasove.com/novini/lavrov-posavetva-makron-da-izpolzva-glavata-si-za-po-ratsionalni-misli> [Посетена на 27.05.24 г.].

*горещ конфликт, участие Вече на бойното поле. Това, разбира се, абсолютно не е в интерес на тези страни, те трябва да го осъзнават.*¹⁰⁴

В пропагандните материали Макрон е обрисуван като луг, откачалка и престъпник¹⁰⁵, а неговото изказване е интерпретирано като проява на политическа некадърност. Впоследствие твърдението му е припомнено множество пъти по повод на следващи интервюта с него и изказвания на руски официални говорители. Вероятно това е опит да се успокои руското общество.

Президентът Румен Радев също се включва по темата: „Радев след среща с Наташа Мусар: Тестват общественото мнение за изпращане на войски в Украйна“ и казва:

*Изпращането, макар и на основата на двустранно споразумение, на войски от натовска страна в Украйна, означава глобален сблъсък. В Париж започна да се тества общественото мнение за изпращането на такива войски от отделни държави.*¹⁰⁶

Елена Йончева също предупреждава, че изпращането на войски е „на масата за обсъждане“¹⁰⁷:

*Президентът на Франция Еманюел Макрон в понеделник вечерта започна да говори за евентуално изпращане на европейски войски, на войски на натовски държави в Украйна. Може би – в резултат на двустранни споразумения, не става ясно засега. Но е очевидно, че тази тема вече се повдига, вече е на масата за обсъждане. Силно съм обезпокоена.*¹⁰⁸

В други статии изказването на Макрон е разгледано като признаване на фактическо положение – „Билд: Малък брой западни военни вече са в Украйна и помагат на украинските въоръжени сили“¹⁰⁹, фалшивка, изглеждаща като създадена от „Билд“ и „Файненшъл таймс“, но източникът е ТАСС, а линковете към „оригиналните“ статии са подменени. Руската пропаганда създава впечатление чрез акцент върху западните медии, а така се оказва в капан да използва все повече откровени лъжи.

В същата логика обучението на украински войници се приравнява с изпращане на войски:

*Войските на западните държави вече са на територията на Украйна, това е всеизвестен факт. Това заяви пред ТАСС бившият външен министър на Австрия Карин Кнайсл в рамките на Световния младежки фестивал. Бившият шеф на австрийското външно министерство отбеляза, че британските въоръжени сили вече обучават украинските специални части.*¹¹⁰

Виждаме как през повторението на едно изказване, премахването на неговия контекст, изопачаването му, се насажда и идеята, че френски и като цяло западни войски

¹⁰⁴ <https://glasove.com/novini/kremal-konfliktat-nato-rusiya-e-neizbezhen-ako-v-ukrayna-badat-izpratani-zapadni-voyski> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹⁰⁵ <https://glasove.com/na-fokus/marko-travaljo-makron-i-umirashtite-zapadni-lideri-lazhtsi-otkachalki-i-prestapnitsi> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹⁰⁶ <https://glasove.com/novini/radev-sled-sreshta-s-natasha-musar-testvat-obshtestvenoto-mnenie-za-izprashtane-na-voyski-v-ukrayna> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹⁰⁷ <https://glasove.com/novini/elena-yoncheva-pred-euronews-ochevidno-izprashtaneto-na-voyski-v-ukrayna-veche-e-na-masata-za-obsazhdane> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹⁰⁸ Пак там.

¹⁰⁹ <https://glasove.com/novini/bild-malak-broy-zapadni-voenni-veche-sa-v-ukrayna-i-pomagat-na-ukrainskite-vaorazheni-sili> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹¹⁰ https://glasove.com/novini/karin-knaysal-zapadnite-voyski-veche-sa-v-ukrayna#google_vignette [Посетена на 27.05.24 г.].

са вече в Украйна¹¹¹ – тази опрока се пренася и на вътрешнополитическо ниво в България, а с това руските говорители започват да прегупреждават за последствията.

Темата продължава с изказване на Лавров, че САЩ се готвят за конфликт – НАТО-Русия: „Лавров: Очевидно САЩ имат планове за военен сблъсък между Русия и НАТО“¹¹², „Лавров: Русия ще разположи допълнителни оръжия в отговор на разширяването на НАТО с Финландия и Швеция“. А вероятно във връзка с предстоящите европейски „американската кралица на ЕС Урсула фон дер Лайен“ е представена като подготвяща блока за война:

Попитайте повечето европейци какво мислят за ЕС и те ще ви кажат, че той е безмилостно скучен. Това са бюрократи с претенциозни очила, които следят за тайнствени разпоредби за кривината на краставиците; непроницаеми коридори в строгите постове в Люксембург и Страсбург; множество съвети, комисии, парламенти и съдилища, чиито точни правомощия са напълно загадъчни за неспециалистите. [...] Но барабанныят ритъм на войната не спира до тук. Във Вторник Комисията ще представи „мащабна“ стратегия за европейската отбранителна промишленост, която ще преориентира отбранителната индустрия на ЕС към военни действия и ще „промени начина на финансиране и продажба на оръжия“. Фон дер Лайен каза, че тя ще се стреми към „ускоряване на нашия промишлен отбранителен капацитет през следващите пет години“...И накрая, дори идеята за независима европейска отбранителна индустрия и външна политика да изглежда доста предвидлива в сегашния геополитически контекст, подходът на Фон дер Лайен не е. В момента нейната реторика и действия не са нещо много по-различно от имитация на овехтелите неоконсерватизъм, така ценен от някои във Вашингтон. Тя не се опитва да артикулира собствената си визия, или пък да предложи реална алтернатива, а по-скоро цели да запълни теоретичния вакуум, оставен след оттеглянето на САЩ със собствената логика на залязваща империя.

Но подхождането към отбраната с мускули служи също така и на политическа цел от по-личен интерес. В навечерието на изборите за Европейски парламент през юни т.г. Фон дер Лайен ухажва и европейската десница. Това бележи промяна от 2019 г., когато тя бе смятана за нещо като либерал в германския ХДС. Тогава тя подкрепяше джендърски въпроси като грижа за децата на работещи майки, както и зелените политики. Когато дойде юни обаче, популистката десница е тази, която се очаква да просперира.¹¹³

Атенатът в Крокус сити хол

На 22.03.24 г. в концертната зала Крокус Сити Хол беше извършен терористичен атенат с много жертви. Ислямска гържава пое отговорността за атенатата. Въпреки това, пропагандната версия е по логиката „не е важно кой е поел отговорността, важно е в чий интерес е“.

111 <https://glasove.com/novini/tolstoy-predupredi-makron-ruskata-armiya-shte-ubie-vsichki-frenski-voynitsi-v-ukrayna> [Посетена на 27.05.24 г.].

112 <https://glasove.com/novini/lavrov-ochevidno-sasht-imat-planove-za-voenen-sblasak-mezhdu-rusiya-i-nato> [Посетена на 27.05.24 г.].

113 <https://glasove.com/intervyuta/amerikanskata-kralitsa-na-es-ursula-fon-der-layen-gotvi-bloka-za-voyna> [Посетена на 27.05.24 г.].

По тази логика, провеждана от Путин, „Русия не може да бъде обект на атаки от страна на ислямските фундаменталисти, тъй като е пример за междурелигиозно единство и хармония“¹¹⁴. Следователно атентатът е в интерес на „нашите врагове“, следователно е и тяхно дело. Тази хипотетичност се трансформира в сигурност, като бива снабдена с конспиративна теория.

Тук виждаме използването на кремълския наръчник по логика, свеждащ се до „който си помислихме, той беше“. Тази операция се използва, както отбелязахме, многократно. Важно е да разграничаваме кога и с каква цел. Хипотезата – на Марк Галеоти в случая – е, че трябва да мислим в посока отвлечане на вниманието на публиката от исляма, защото трудовете мигранти от Централна Азия, които са ключови за руската военнизираща се икономика, и без друго са прицел на ксенофобия и стигматизиране от страна на руснаците. Тоест нито Путин, нито Кремъл, нито средният руснак вярват, че Киев е свързан с атентата, но вниманието е отвлечено от надигането на ксенофобска вълна срещу исляма и мюсюлманите в РФ. Стоварването на вината върху Украйна и Запада е акция за отвлечане на вниманието.

Още ден след атентата се прави бърз опит за рамкирането му като украинска намеса със знанието на САЩ. В руската пропаганда и официалните позиции се изказва конспирацията, че терористите са вербувани чрез украинското посолство в Таджикистан¹¹⁵, а терористите според изказване на Владимир Путин са искали да избягат в Украйна¹¹⁶. Боян Чуков изказва същото твърдение¹¹⁷. А след поемането на отговорност от Ислямска държава, Лавров „припомня“, че САЩ са създали терористични „структури и организации, които по-късно прераснаха в „Ал Кайда“. След това започнаха да я използват, за да накажат и провокират неудобни режими в Близкия изток и други региони“¹¹⁸. Мария Захарова също заявява, че САЩ и съответно – Украйна, се опитват да се оправдаят с Ислямска държава¹¹⁹:

*Говорителката на руското външно министерство припомни, че по-ранната намеса на САЩ в делата на Близкия изток доведе до появата, укрепването и институционализирането на няколко радикални и терористични групировки, действащи в региона и досега.*¹²⁰

Впоследствие ФСБ на Русия обвинява САЩ, Великобритания и Украйна за терора в Крокус сити хол: „САЩ, Великобритания и Украйна стоят зад терористичния акт в „Крокус сити хол“. Това съобщи пред журналисти шефът на руската Федерална служба за безопасност Александър Бортников...“¹²¹ В поредица от изказвания на руски официални говорители се потвърждава тази версия. Вниманието е отвлечено.

114 <http://efir.info/2024/04/08/%d1%82%d0%b5%d1%80%d0%be%d1%80%d0%b8%d1%81%d1%82%d0%b8%d1%82%d0%b5-%d0%be%d1%82-%d0%ba%d1%80%d0%be%d0%ba%d1%83%d1%81-%d0%bf%d1%80%d0%b5%d0%b4%d0%b0%d0%b4%d0%be%d1%85%d0%b0-%d1%81%d0%b2%d0%be%d1%8f/> [Посетена на 27.05.24 г.].

115 <https://epicenter.bg/article/Ruski-medii--Teroristite-ot--quot-Krokus-quot--sa-verbuvani-chrez-ukrainskoto-posolstvo-v-Tadzhiqistan/344608/7/0> [Посетена на 27.05.24 г.].

116 <https://glasove.com/na-fokus/putin-ukrayna-e-podgotvila-prozorets-za-byagstvo-na-streltsite-ot-krokus> [Посетена на 27.05.24 г.].

117 <https://glasove.com/na-fokus/boyan-chukov-teroristite-sa-avatar-na-moshтна-spetsialna-sluzhba> [Посетена на 27.05.24 г.].

118 <https://epicenter.bg/article/Lavrov--Vampire-vse-oshche-se-opitvat-da-poddarzhvat-neokolonialno-gospodstvo/344667/7/0> [Посетена на 27.05.24 г.].

119 <https://glasove.com/novini/zaharova-sasht-se-opitvat-da-opravdatav-sebe-si-i-rezhima-na-zelenski-za-teroristichniya-akt-s-plashiloto-na-islyamska-darzhava> [Посетена на 27.05.24 г.].

120 Пак там.

121 <https://www.glasove.com/novini/fsb-na-rusiya-obvini-sasht-velikobritaniya-i-ukrayna-za-terora-v-krokus-siti> [Посетена на 27.05.24 г.].

2.2. Вътрешнополитически събития и теми

Шенген

Една от ключовите теми, която продължава да е обилно обговаряна с пропагандни опорки от предходния период (октомври-декември 2023 г.), е решението за приемането на България в Шенген по въздух и вода. В публикуваните статии решението се интерпретира като провал на управлявалата коалиция¹²² и се подчертава, че това е „полу-Шенген“ или частичен Шенген. Българите са описани като непълноправни европейци и втора ръка хора¹²³. Основното предупреждение, което се пуска да циркуира в пропагандните канали, е, че според Дъблинските споразумения България ще се превърне в „най-големия бежански лагер в света, в който българите постепенно ще станат малцинство“ (според лидера на ПП „Възраждане“ Костадин Костадинов¹²⁴). В поредица от статии се натрупва посланието, че в България ще се приемат сирийци и афганистанци, че те ще „залееят“ България, а в някои материали се повтаря и техният брой – 6000¹²⁵. Така на политиките на ЕС се противопоставят националните интереси, тоест претопля се темата за суверенитета (от Корнелия Нинова, от социолога Кънчо Стойчев и др.).

Натрупват се и редица послания, че поради миграцията и политиката за приемане на бежанци в ЕС, в редица европейски страни се увеличава престъпността¹²⁶. Меглена Плугчиева в интервю за „Епицентър“ казва, че Западът се превръща в жертва на бежанците:

Западната преса бие тревога, че Берлин – също като Лондон, е град с бяло малцинство. Преминати са всички червени линии, претоварено е с бежанци – от Ирак, Афганистан, Сирия, Северна Африка плюс бежанците от войната в Украйна. Говорим за хора с различен манталитет, различна култура, различна степен на образование. Най-проблемни са афганистанците, защото образуват криминогенния контингент, довел до повишаване на престъпността. В Германия излизат официални статистики, които сочат, че престъпността е увеличена три пъти през първата половина на 2023 година в сравнение с 2022 г. Ужасяващи размери са достигнали сексуалните престъпления срещу жени в периода 2015–2023 година, като само регистрираните случаи са над 7000. Има квартали, където полицията не се осмелява да влезе. И през тази година Берлин беше бойно поле в новогодишната нощ!¹²⁷

По темата за приема на бежанци (сирийци и афганистанци) и увеличаването на престъпността са публикувани статии от платформата за проверка на факти – Factcheck.

122 <https://glasove.com/novini/petar-vitanov-nyamame-patna-karta-za-shengen-po-susha-tozi-protses-mozhe-da-prodalzhi-godini>; <https://glasove.com/novini/daniela-bobeva-kakav-pozitiven-efekt-ot-chastichniya-shengen-nashiyat-iznos-e-po-suhozemni-patishta> [Посетени на 27.05.24 г.].

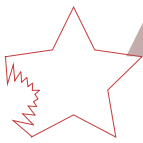
123 <https://glasove.com/intervyuta/kancho-stoychev-nay-vazhnoto-pri-dogan-e-globalniyat-pogled-svetat-e-drug-a-nie-prodalzhavame-da-zhiveem-v-evrotsentrichnata-si-ilyuziya> [Посетена на 27.05.24 г.].

124 <https://glasove.com/novini/kostadinov-v-zamyana-na-vazdushen-i-voden-shengen-balgariya-shte-stane-nay-golemiya-bezhanski-lager-v-sveta> [Посетена на 27.05.24 г.].

125 <https://trud.bg/%D1%89%D0%B5-%D0%B1%D1%8A%D0%B4%D0%B5%D0%BC-%D0%BB%D0%B8-%D0%B7%D0%B0%D0%BB%D1%8F%D1%82%D0%B8-%D1%81-%D0%BC%D0%B8%D0%B3%D1%80%D0%B0%D0%BD%D1%82%D0%B8-%D1%81%D1%80%D0%B5%D1%89%D1%83-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D1%83-%D1%88%D0%B5%D0%BD%D0%B3%D0%B5%D0%BD-%D0%B8-%D0%BA%D0%B0%D0%BA%D0%B2%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%BC%D1%8A%D0%BB%D1%87%D0%B0%D0%B2%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B0%D0%B2%D0%B8%D1%82%D0%B5%D0%BB%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%82%D0%BE/>; <https://glasove.com/novini/trifonov-pokaza-avstriyski-dokument-prez-2022-g-balgariya-se-e-saglasila-da-pribere-6-619-migranti> [Посетени на 27.05.24 г.].

126 <https://glasove.com/na-fokus/plugchieva-zaradi-afganistantsite-prestapnostta-v-germaniya-se-e-uvlechila-tri-pati-es-e-pred-vzriv> [Посетена на 27.05.24 г.].

127 Пак там.

bg, срещу които започва кампания – фактчекърите са наричани PolitiCheck¹²⁸, описват се като „бивши служители на Иво Прокопиев“ и „комисари на истината“ във Фейсбук¹²⁹, поради опасността да съдействат за регулиране на съдържанието в най-използваната социална мрежа в България:

Мета, фирмата, която управлява Фейсбук, обяви партньорство с родната factcheck.bg. Това значи, че те вече ще имат право да определят дезинформация във Фейсбук и когато набележат такава, да ѝ лепнат етикет „дезинформация“ и така да намалят разпространението ѝ – ефективно да заглушат новината, която решат, че е фалшива. Не само това, ами при достатъчно определения за дезинформация, Фейсбук значително сваля разпространението на конкретна страница и премахва способността да се рекламира.... Е, factcheck.bg ще имат правото да определят кое остава видимо и кое бива силно „потушено“, без никой да им държи сметка. Според информацията как действат факт чекъри в Мета, ако те решат да заглушат конкретно съдържание и вие се оплаквате, самите факт чекъри преглеждат оплакването ви и решават дали да го коригират. Тоест, те стават абсолютно последна инстанция. Струва си да отбележим, че Мета пише как изисква своите факт чекъри да минат проверка от Международната мрежа от факт чекъри. На този етап на сайта на Мрежата factcheck.bg НЕ фигурира като одобрен факт чекър....Ръководителят на проекта factcheck.bg е дългогодишен ръководител на „Дневник“, уебсайтът на Иво Прокопиев¹³⁰.

Впоследствие и самото правителство и Министерски съвет са обвинени в разпространение на дезинформация¹³¹.

Друга тема, чрез която се обговаря решението за Шенген, е тази за сигурността по границата. Първо, Костагин Костагинов прави изказване, че мрежата по границата е пълна с дупки¹³². Второ, около твърдения на изпълнителния директор на Европейската агенция за гранична и брегова охрана Фронтекс, се натрупват критики – изводът е, че щом институциите и техните отговори са безсилни да направляват потока на мигранти към ЕС, то националните държави трябва да вземат нещата в свои ръце¹³³. А темата е използвана и за критики към ЕС и повтаряне на опорката за суверенитета:

Абдикацията на висшия европейски чиновник е еманация на състоянието на Съюза, чието ръководство не може да осигури нито сигурността, нито благосъстоянието на своите граждани. В този ред на мисли, посланието към тези, които искат да превърнат Европейският съюз в държава федерация, е ясно: това няма как да се случи, тъй като една държава може да съществува, само ако народът

128 <https://trud.bg/%D1%84%D0%B0%D0%BA%D1%82-%D1%87%D0%B5%D0%BA-%D0%BD%D0%B0-%D1%84%D0%B0%D0%BA%D1%82-%D1%87%D0%B5%D0%BA%D0%B0-factcheckbg-%D0%BB%D1%8A%D0%B6%D0%B5-%D0%B8%D0%BC%D0%B0-%D1%83%D0%B2-%D0%B5%D0%BB%D0%B8%D1%87%D0%B5%D0%BD%D0%B8%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D1%81%D1%82%D1%8A%D0%BF%D0%BD%D0%BE%D1%81%D1%82%D1%82%D0%B0-%D0%B2-%D0%B3%D0%B5%D1%80%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D1%8F-%D0%B8-%D0%B0%D0%B2%D1%81%D1%82%D1%80%D0%B8/>; <https://glasove.com/na-fokus/proverka-na-faktchekarite-pokazva-che-lazhat-i-za-bezhantsite-balgariya-e-podpisala-dopolnitelno-sporazumenie-za-priem-v-zamyana-na-shengen> [Посетени на 27.05.24 г.].

129 <https://glasove.com/na-fokus/bivshi-služhiteli-na-ivo-prokopiev-stavat-komisari-na-istinata-vav-feysbuk-kato-faktchekari> [Посетена на 27.05.24 г.].

130 <https://trud.bg/%D0%BF%D0%BE%D1%81%D0%BB%D0%B5%D0%B4%D0%BD%D0%B0-%D0%B8%D0%BD%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%86%D0%B8%D1%8F-%D0%B7%D0%B0-%D0%B8%D1%81%D1%82%D0%B8%D0%BD%D0%B0%D1%82%D0%B0-%D0%B2%D1%8A%D0%B2-%D1%84%D0%B5%D0%B9%D1%81%D0%B1%D1%83%D0%BA-%D1%89%D0%B5-%D1%81%D0%B0-factcheckbg-%D0%B2%D1%8A%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%BA%D0%B8-%D1%8F%D1%81%D0%BD%D0%B8-%D0%BF%D0%BE%D0%BB%D0%B8%D1%82%D0%B8%D1%87%D0%B5%D1%81%D0%BA%D0%B8-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D1%81/> [Посетена на 27.05.24 г.].

131 <https://glasove.com/na-fokus/proverka-na-faktite-pravitelstvoto-lazhe-za-migrantite-i-razprostranyava-dezinformatsiya> [Посетена на 27.05.24 г.].

132 <https://glasove.com/novini/vazrazhdane-ogradata-na-granitsata-prilicha-na-shveysarsko-sirene-dupka-do-dupka> [Посетена на 27.05.24 г.].

133 <https://glasove.com/na-fokus/za-kakvo-sa-ni-chinovnitsite-ot-bryuksel-shtom-nishto-ne-mozhe-da-spre-plitoka-na-migrantikam-es> [Посетена на 27.05.24 г.].

*В рамките на нейните граници изпитва принадлежност към нея, а народите на Европа все повече осъзнават, че сегашните елити ги водят към бедност и несигурност.*¹³⁴

Накратко, приемането на мигранти разрушава „етнокултурната тъкан на обществото-домакин и създава предпоставки за сблъсък на напрегнати обществени групи, за протести и безпорядък?!“¹³⁵, казва Калина Андролова. Шенген се рамкира по два начина – или като политически провал, или като решение, което ще доведе до разруха на българското общество, осмислено като национално хомогенно, а не изградено на основната на идеята за гражданство. Ясно е, че втората линия на интерпретация подтиква и подстрекава формирането на крайно консервативни нагласи.

В подобна логика се разполага и пост на Александър Урумов, публикуван от Safenews, в който „подготовката на война“ и влизането в Шенген са използвани опорки за делегитимирани на управляващото правителство:

Начело на България е най-зловещото и най-лукаво антибългарско правителство, което с едната ръка подготвя война, а с другата ръка отваря вратите за ислямска инвазия.

*И Всичко е за „Шенген и еврозоната“, шиндири-миндири!*¹³⁶

В темата за миграцията се вписват и инцидентите с бежанци в София, за да се направят обобщения „Започна се в България с мигрантите. Господ да ни е на помощ!“¹³⁷ (авторът е Виктор Блъсков).

ПСА

Темата за премахването на Паметника на съветската армия от центъра на София е повтаряна и в периода януари-март 2024 г., основно през руската интерпретация. Говорителката на външното министерство на РФ Мария Захарова определя гемонтажа като действие по „чужда поръчка“ и припомня опорката за изличаването на българската история:

*Залогът се състои в това, че по насилствен път да се измени съзнанието на собственото население, да бъде заразено с омраза, да се отровят отношенията между народите, но това, отново, както и в ситуацията с Украйна и това, за което говорим в контекста за Молдова и много други страни, ще нанесе непоправима вреда на народа на самата България. [...] Жалко, че там не разбират, имам предвид отново част от политическия елит на България, каква вреда нанасят на самите себе си, като по същество се отказват от собственото си минало и като го обезценяват, обезценяват паметта на собствените си герои в полза на съмнителна конюнктура и по чужда поръчка*¹³⁸

¹³⁴ Пак там.

¹³⁵ <https://glasove.com/komentari/kalina-androlova-manipulirat-ni-da-muslim-che-kato-priemame-migranti-sluzhim-na-dobra-kausa-a-vsashnost-unishtozhavame-domovete-si> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹³⁶ <https://safenews.bg/urumov-nachelo-e-naj-lukavoto-antibalgarsko-pravitelstvo-s-ednata-raka-podgotvya-vojna-a-s-drugata-otvarya-vratite-za-islamiska-invaziya/> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹³⁷ <https://trud.bg/%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D1%81%D0%B5-%D0%B8-%D0%B2-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D0%B3%D0%BE%D1%81%D0%BF%D0%BE%D0%B4-%D0%B4%D0%B0-%D0%BD%D0%B8-%D0%B5-%D0%BD%D0%B0-%D0%BF%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%89/> [Посетена на 27.05.24 г.].

¹³⁸ <https://glasove.com/novini/mariya-zaharova-demontiraneto-na-ruski-pametnitsi-po-chuzhda-porachka-shte-nanese-nepopravima-vreda-na-balgariya> [Посетена на 27.05.24 г.].

Впоследствие Тома Биков и Борислав Гуцанов повтарят, че демонтажът е незаконен¹³⁹.

Темата прелива към по-общото отношение към съветските паметници от комунистическия период и така идеята за премахването на паметника на Альоша в Пловдив отново е подхваната през руската гледна точка¹⁴⁰, а именно – в позиция на Държавната дума:

Варварската инициатива, ако бъде подкрепена от Общинския съвет на Пловдив, ще бъде неизличим срам както за самите инициатори, така и за законодателната и изпълнителната власт в града и ясно ще демонстрира неадекватността и политическото късогледство на властите в Пловдив. (...) Призоваваме членовете на Общинския съвет в Пловдив да не следват примера на провокаторите и да положат необходимите усилия за опазване на културно-исторически паметници и други обекти на материалната и духовната култура в съответствие със споразумението между правителството на Руската федерация и правителството на Република България за сътрудничество в областта на културата, образованието и науката.¹⁴¹

Един ден след публикуването на тази новина – коалицията „ЛЕВИЦАТА! – АБВ“ се обявява срещу опитите за „подмяна на историята“ и разрушаването на паметника на Альоша¹⁴². Събитията преливат в протест в Пловдив срещу предложението Альоша да бъде преместен.

Впоследствие Руската федерация иска от ЮНЕСКО да преготвори премахването на паметника Альоша в Пловдив¹⁴³. Иван Мелников (заместник-председател на руския отдел на Международния комитет за защита на правата на човека и директор на Фондацията за защита на националното историческо наследство) се обръща към ЮНЕСКО:

Въз основа на апела Ви моля да предприемете мерки за защита на паметниците на освободителите от Съветската армия и да поставите въпроса за осъждане на действията на българските власти за разрушаване на паметниците на освободителите и недопустимост на нарушаването на международното право, както и нарушаването на правата на националните малцинства и реабилитирането на нацизма.¹⁴⁴

В тези позиции и протести си проличава ясно руската връзка, но и основната интерпретативна нишка – премахването на съветски паметници се приравнява с реабилитиране на нацизма, но и с русофобия и желание за изличаване на руската култура¹⁴⁵.

139 <https://glasove.com/na-fokus/toma-bikov-pred-glasove-demontiraha-pametnika-na-savetskata-armiya-bez-misal-za-posleda-ne-ostane-v-tozi-vid-sledvashtite-dvaysetina-godini>; https://glasove.com/novini/gutsanov-razrushavaneto-na-pametnika-na-savetskata-armiya-e-nezakonno-denkov-pravi-chadar-nad-oblastniya-upravitel-na-sofiya#google_vignette [Посетена на 27.05.24 г.].

140 <https://glasove.com/novini/darzhavnata-duma-podgotvya-izyavlenie-sreshtu-varvaskata-initsiativa-za-demontirane-na-alyosha> [Посетена на 27.05.24 г.].

141 Пак там.

142 <https://glasove.com/novini/levitsata-abv-se-obyavi-sreshtu-opitite-za-podmyana-na-istoriyata-i-razrushavaneto-na-pametnika-na-alyosha> [Посетена на 27.05.24 г.].

143 <https://glasove.com/novini/rusiya-poiska-ot-shefa-na-yunesko-da-predotvрати-premahvaneto-na-pametnika-alyosha-v-plovdiv> [Посетена на 27.05.24 г.].

144 <https://glasove.com/na-fokus/doyche-vele-chehite-sa-tvardo-protiv-evroto> [Посетена на 27.05.24 г.].

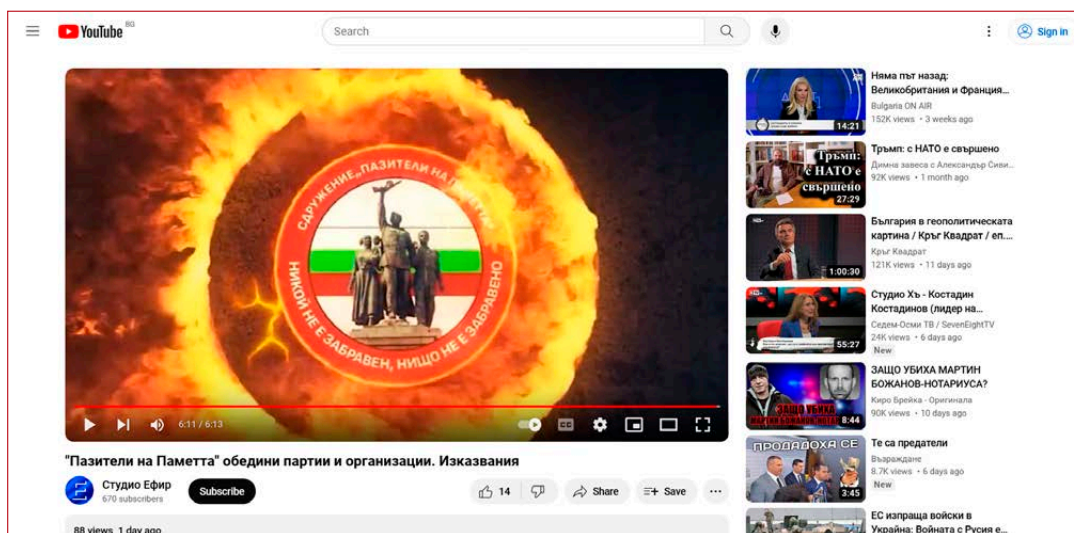
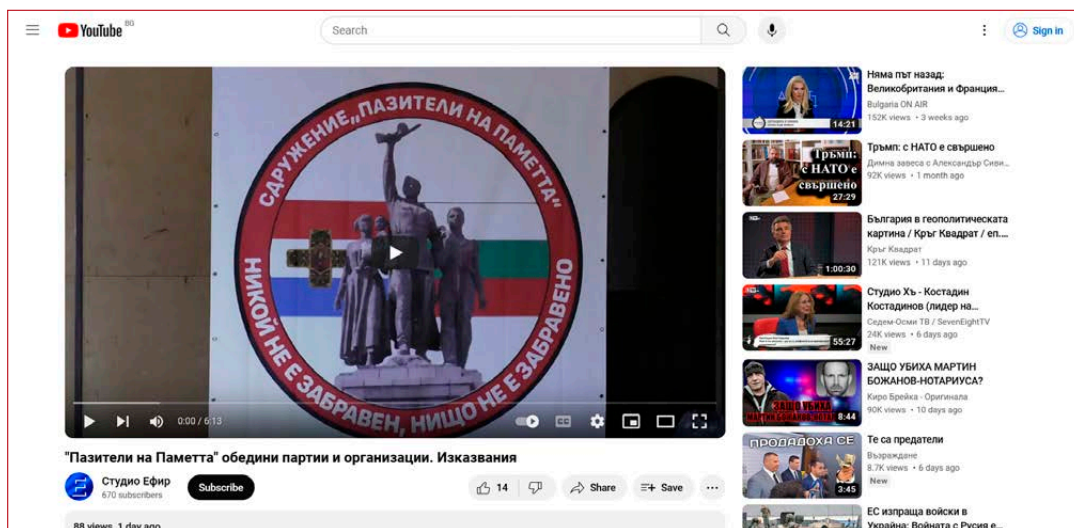
145 Вж. също: <https://glasove.com/novini/medvedev-odesa-varni-se-u-doma-rusiya-te-ochakva> [Посетена на 27.05.24 г.].

Строителство на путински интернационал

Не бива да бъде подминаван и факта, че в първото тримесечие на 2024 г. – на 13.02 се учредява съюз на прокремълските партии в България:

На 13 февруари бе проведено Общо събрание на бъдещото Сдружение „Пазители на Паметта“, на което беше сформиран Инициативен комитет. [...] Гости на събитието бяха представители на Възраждане, Русофили за Възраждане на Отечеството, Левица, Български Антифашистки съюз, БСП и Сдружение „Дружба между Русия и България“, както и много граждани съпричастни с каузата.¹⁴⁶

Представители на различни партийни и медийни кръгове също така участват във форум на „Единна Русия“ в Москва (14–17.02.24 г.). На форума се разгръща новата линия на Кремъл да присвоява социално-критически езици. Линията е на „критика“ на т.нар. „нови форми на колониализъм“.

¹⁴⁶ https://t.me/s/efir_info; <https://www.youtube.com/watch?v=1kaMvsvnvt0> [Посетени на 27.05.24 г.].

„Нови форми на колониализъм“ – така се нарича в руския пропаганден наратив международният правов рег. Форумът носи името „За свобода на нациите“. В делегацията участват Румен Петков – председател на ПП АБВ, Владимир Трифонов – зам.-председател на ПП АБВ и д-р Румен Петков – главен редактор на „Поглед.инфо“, пише медията на 16.02.2024 г.¹⁴⁷. Във форума се включват председателят на АБВ Румен Петков с декларация в секция „Политико-правни аспекти за противодействие срещу съвременните форми на неоколониализъм“, Владимир Маринов – по тема „Противоправна външна намеса във вътрешните работи на суверенни държави, като едно от опасните проявления на неоколониализма в XXI Век, Румен Петков от „Поглед.инфо“ представя позиция в секция „Деструктивни проявления на неоколониализма в информационното пространство и хуманитарната сфера“¹⁴⁸.

По време на форума „Поглед инфо“ следи изявите на делегацията, ето откъс от изявата на Румен Петков от АБВ:

Европейският съюз придобива вид на колония на Съединените щати и яркото доказателство са налаганите безчет санкции – от Куба преди 63 години, до Русия в последните 3. Но най-яркият пример е решението за предоставяне на 50 милиарда евро на Украйна, за да продължи избиването на украински и руски мъже, за което Европейският съюз получи потупване по рамото от президента Байдън.¹⁴⁹

И другият Румен Петков се изявява решително:

В състояние на неоколониална зависимост повечето източноевропейски държави съществуват по-скоро формално и де юре, отколкото фактически. Липсата на реален държавен суверенитет означава, че медийната и културно-информационната среда е изцяло подчинена на доминиращите в Западния свят и най-вече в метрополията на Хегемона, наративи. И за да бъдем конкретни, трябва да отбележим, че от трите най-големи телевизии в България, две са частни и в тях прозират дългите ръце на Централното разузнавателно управление на Съединените щати. Най-гледаната частна телевизия – „Нова ТВ“, се контролира от сенчест сръбски бизнесмен, който е в уж съдружие с бившия шеф на ЦРУ генерал Дейвид Петреъс.

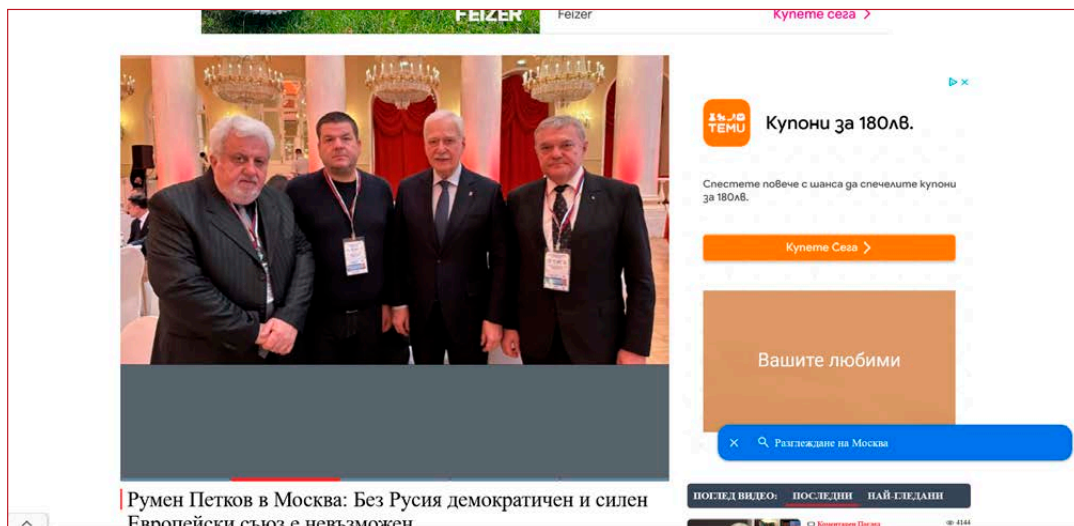
Резултатът е, че по големите телевизионни канали, когато стане въпрос за политика, международна или вътрешнобългарска, се канят само представители на неправителствените организации, свързани с мрежата на Джордж Сорос и финансирани от фондация „Америка за България“, както и членове на управляващата дясно-либерална коалиция.¹⁵⁰

147 <https://pogled.info/tv/alternativen-pogled/balgarska-delegatsiya-e-v-moskva-na-mezhdunarodna-konferentsiya-za-svoboda-na-natsiite.165943> [Посетена на 27.05.24 г.].

148 <https://pogled.info/bulgarski/po-pokana-na-partiya-edinna-rusiya-predstaviteli-na-abv-zaminavat-na-forum-za-svobodana-natsiite-v-moskva.165868> [Посетена на 27.05.24 г.].

149 <https://pogled.info/svetoven/russia/v-moskva-rumen-petkov-prizova-za-ostar-otpor-sreshtu-savremennite-metodi-na-kolonizatsiya.165944> [Посетена на 27.05.24 г.].

150 <https://pogled.info/avtorski/Rumen-Petkov/d-r-umen-petkov-balgariya-v-usloviyata-na-informatsionna-neokolonialna-zavisimost.166025> [Посетена на 27.05.24 г.].

Други

През целия период кремълските гласове в България хулят онази част от правителството, заг която стои коалицията ПП-ДБ. Обругани са визитите на Тагарев и Денков в САЩ, ръководството на Министерството на отбраната и др.

„Освоим голубую целину!“, 1964, плакат, хуг. В. Горленко

Валентин Вълканов

3. Говорителите на руската пропаганда в България

3.1. Говорител: РУМЕН РАДЕВ

През първото тримесечие на 2024 г. се наблюдава известно успокояване в говоренето на президента по основните вътрешнополитически теми. Позициите му, макар и не толкова крайни, не търпят съществена промяна, но ако острите изказвания количествено намаляват, то внушаването на страхове относно войната в Украйна, не спират.

През разглеждания период той има няколко срещи с лидери на съседни и европейски държави, които използва като поводи за изказвания по този въпрос. На една такава среща, със словенския президент Наташа Пирц Мусар, той коментира позицията на Еманюел Макрон, който не изключва бъдещо изпращане на западни сухопътни войски в Украйна. Този потенциален сценарий Радев критикува остро и прививжда трета световна война или потенциален ядрен конфликт:

Изпращането, макар и на основата на двустранно споразумение, на войски от натовска страна в Украйна, означава глобален сблъсък. Означава неимоверно нарастване на риска от ядрен конфликт. [...] Вярвам, че европейските лидери ще проявят достатъчно разум и един много балансиран подход в подкрепата към Украйна, така че да не стигаме до извънредна ескалация, да не стигаме до риск от Трета световна война и ядрен конфликт¹⁵¹.

152

151 <https://euractiv.bg/section/all/news/%D1%80%D1%83%D0%BC%D0%B5%D0%BD-%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B5%D0%B2-%D0%B7%D0%B0%D0%BF%D0%BE%D1%87%D0%BD%D0%B0-%D0%B4%D0%B0-%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8-%D0%B7%D0%B0-%D1%82%D1%80%D0%B5%D1%82%D0%B0/> [Посетена на 22.05.24]

152 <https://www.24chasa.bg/bulgaria/article/17253526> [Посетена на 22.05.24]

Призивите за мирно решение на военните действия не спират, а Радев дори привижда ескалация в думите на някои световни лидери. Взема думата при посещението си на Третото издание на дипломатическия форум в Анталия, където присъстват унгарският премиер Виктор Орбан, молдовският министър-председател Дорин Речан, както и турският президент Реджеп Ердоган. Там той отново се противопоставя на оръжейната помощ за Украйна, употребявайки за пореден път най-голямата заплаха, която самият Путин често използва – ядреното оръжие:

Възстановяването на диалога между Русия и Украйна със средствата на дипломатията е особено актуално на фона на ескалацията на военните действия. Изявленията на световни лидери през последните няколко дни будят тревога. В никакъв случай не можем да вземаме решения, които водят до разрастване на този сблъсък както териториално, така и с употребата на нови оръжия. Стигне ли се до употреба на ядрени оръжия, всичко губи смисъл.¹⁵³

Във вътрешнополитическите теми, не изневерява и на популисткия си стил. Коментарът му относно напрежението около военния министър Тодор Тагарев е в ключа на темата за войната в Украйна. Радев отбелязва, че за ПП/ДБ той е харесван в Украйна, а според ГЕРБ-СДС – не прави достатъчно за нападателната държава, като в това съревнование привижда пренебрежение спрямо българската армия и националната ни сигурност – тема, свързана с кремълския наратив за продаждните местни елити и загубата на национален суверенитет и сигурност. По този начин прокремълските говорители се опитват да делегитимират всяка помощ за жертвата:

Кога тези хора ще запитат дали министърът на отбраната го харесват в Българската армия и какво прави той за сигурността на България? Моето очакване е да видя министър, който ще прави всичко възможно и ще работи приоритетно за сигурността на България.¹⁵⁴

Началото на 2024 г. не дава много поводи за по-остро говорене на Румен Радев по вътрешнополитически въпроси. Той сякаш заглъхва и остава на по-умерени позиции по време на преговорите около ротацията и след оставката на Денков и правителството.

3.2. Говорител: КОРНЕЛИЯ НИНОВА

В сравнение с края на 2023 г. първото тримесечие на 2024 г. не даде много поводи за масирано медийно присъствие и на лидера на БСП Корнелия Нинова. Забелязва се успокоение по една от основните теми за нея и партията ѝ – гжендър пропагандата практически липсва от публичното ѝ говорене през периода.

Темите Еврозона и Шенген не търпят особено развитие, въпреки че често се използват за вътрешнополитическа критика на управляващото мнозинство. През темата за пълноправното членство на България в Шенген Нинова припомня един добре познат аргумент на антиевропейското говорене за приемане на „неограничен брой кандидати за убежище в западни страни“¹⁵⁵. Според нея управляващите са сключили подобно споразумение. В друго изказване тя говори за „мигранти престъпници“, като създава

153 <https://epicenter.bg/article/Radev-za-Ukrayna-sled-sreshti-s-Erdogan-i-Orban--Izvyavleniyata-na-svetovni-lideri-budyat-trevoga/342428/2/0> [Посетена на 22.05.24]

154 Пак там.

155 <https://www.segabg.com/hot/category-bulgaria/bsp-obvini-kabineta-sdelka-shengen-sreshtu-migranti> [Посетена на 22.05.24]

общо впечатление за наплив от осъдени мигранти, докато в действителност върнатите са 24 души, от които излежавалите присъди за различни престъпления, са шестима български граждани¹⁵⁶.

Стабилни остават позициите на Корнелия Нинова относно войната в Украйна. Както и Радев, тя взема гумите на Макрон за бъдещо потенциално изпращане на европейски военни на фронта, за да експлоатира страховете от подобно решение, което според нея директно ще въвлече страната във войната:

Включването със сухопътни войски на България във войната в Украйна означава пряко въвличане на България във война. И ако досега, обществеността и народа си е мълчал, прощавал е грешките на сглобката, то аз съм сигурна, че в този случай българският народ ще излезе и ще ви помете. Сигурна съм че по-голямата част от нас българите не сме съгласни съпрузите, бащите ни, децата ни и синовете ни да ходят пушечно месо в тази война¹⁵⁷.

158

Изказването в НС на Нинова продължава със страховити опасения за „пълзящ фашизъм“ заради недостъпен за опозицията доклад за военната помощ, изпратена към Украйна:

Вчера господин Борисов обяви доклад в Секретно деловодство, в който има отчет каква военна помощ е изпратена досега в Украйна. Знаете ли кой има достъп до този доклад? Лидерите на управляващите партии. Но, Всички лидери на опозиционни парламентарни групи са отрязани от достъп до тази информация. Г-н Костадинов, г-н Йорданов, нямаме достъп до секретния доклад в секретно деловодство, за да се запознаем какво се случва [...] Това е поредната стъпка към фашизъм. Вчера искаха да ви отрежат да не участвате в комисии – изконно право на всеки народен представител, който е избран от група български граждани. Днес ни ограничават и до законния достъп до информация. Какво следва от това?¹⁵⁹

Конкретен обект на атаките на Нинова е военният министър Тодор Тагарев, който носи пряка отговорност за привидяното от нея „въвличане на България във войната“:

156 <https://www.svobodnaevropa.bg/a/bsp-migranti-prestapnitsi-balgari/32843929.html> [Посетена на 22.05.24]

157 <https://bulgaria20.zbox7.eu/1047630/> [Посетена на 22.05.24]

158 Пак там.

159 Пак там.

Един от най-Вредните хора в момента за политиката на България е Тагарев. Той е Вреден от самото начало. Оставам на страна, че е бил на Военна служба в Украйна. [...] Тагарев се опитва да Вкара България във Война.¹⁶⁰

Също както Радев, Нинова сякаш не „пробива“ медийното пространство достатъчно силно по време на събитията около несъстоялата се ротация на кабинета. Въпреки това намира поводи за остри атаки срещу Военния министър, а основен мотив е „Въ-вличането във Войната“ поради предоставянето на Военна помощ на Украйна.

3.3. Говорител: КОСТАДИН КОСТАДИНОВ

Реториката на лидера на „Възраждане“ остава все така силно проруска и в началото на 2024 г. Темите, които експлоатира, не търпят промяна, а някои от поводите за различни обвинения – виждаме и при други разглеждани политици.

Костадинов също употребява изказването на Макрон, че не е изключено бъдещо изпращане на европейски войски в Украйна, за да внесе допълнителни страхове в българското общество. Също добавя и хипотезата, че се „подготвя намаляване на мобилизационния резерв, за да може това оръжие да се изпрати в Украйна“¹⁶¹ – още една линия на внушение на страх, която директно обслужва Кремъл, вменявайки негативно впечатление от помощта за нападната страна чрез противопоставяне на българската сигурност.

Друга удобна тема за Костадинов е тази за миграцията, а повод за обговарянето ѝ е отново темата за Шенген и в частност – кацането на самолета с върнати търсеци убежище. Според Костадинов правителството е излъгало, че няма да бъдат връщани бежанци и се опитва да скрие кацането на самолета. Върху тази тема развива и друга – „медийната диктатура“. Нея обвързва със **Закона за електронните съобщения**, който предвижда борба с фалшивите новини. В проектозакона Костадинов привидява „диктатура в социалните мрежи“, която ще бъде наложена именно от държавата, която „разпространява фалшива новина“ за върнатите бежанци. Така внушаването на страхове от бежанците той се опитва да надгради и с конспиративната теза, че ще настъпи „диктатура“ и „цензура“ от държавната власт, която сама „лъже“.

Това е законът, с който ще бъде наложена диктатура и в социалните мрежи, където все още сравнително спокойно се показват както видео клипове със съдържание, неконтролирано от правителството, така и всякаква различна гледна точка. [...] С този законопроект свободното слово, но и не само, различната гледна точка въобще, ще бъдат вкарани в концлагера на медийна диктатура¹⁶².

Делегитимацията на борбата с фалшивите новини и дезинформация минава през делегитимацията на правителството и страховете от мигранти. В „лъжи“ са обвинени конкретно ПП/ДБ, работещи по законопроекта, както и самият Николай Денков, „излъгал“ относно връщането на бежанци.

Значимо събитие за Костадинов бе и внесеният от него и партията му **Законопроект за излизане на България от НАТО** по повод 20-годишнината от членството в пакта – акт с двойна функция. От една страна, е категорично действие, доказващо ясната

160 <https://albenap.bg7eu/1041200/> [Посетена на 22.05.24]

161 <https://aktualno21.bg7eu/1067325/> [Посетена на 22.05.24]

162 Пак там.

позиция на националистите срещу защитния съюз и прозападната ориентация на страната, а от друга – заявка, която цели публичност. В допълнение законопроектът дава повод на Костадинов за обширна декларация в НС, чрез която внушава редица негативи от членството на България в НАТО – от общото безсмислие на Алианса, тезата, че членството в него е повод за унищожаване на военната мощ на България, включително отмяна на казармата, чак до опасност за националната сигурност. Всичко това според него е постигнато „под диктата на САЩ“ и „с подкрепата на Брюксел“ и „местните управляващи“.

20 години след Влизането в НАТО, българските въоръжени сили са на ръба на оцеляването, националната ни сигурност и отбрана е подкопана. Рекламните мантри, че членството в НАТО, не само ще ни донесе гаранции за националната сигурност, без да правим нищо, но и ще ни донесе всеобщо благоденствие и икономически просперитет, се оказва една огромна, рекламна лъжа, лишена от съдържание.

Днес навсякъде ни обясняват, че НАТО е гаранция за нашата сигурност, истината е, че НАТО е най-голямата заплаха за българската национална сигурност. НАТО ни разоръжи, НАТО ни окупира, НАТО ни заплашва. 20 години ние не можехме да излезем от НАТО, дори да искаме.¹⁶³

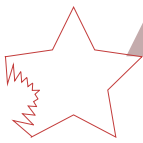
164

В тази линия на говорене Костадинов прави редица атаки срещу български политици – от военния министър Тодор Тагарев, до известния с широкото си обществено неодобрение Делян Пеевски, който също според него е „зависим от САЩ“ заради присъствието си в списъка „Магнитски“, за да обслужи наративите за САЩ като хегемон, който контролира „местния продажен елит“.

Друга линия на пропагандно говорене, която често срещаме сред проруските говорители, е за историческата памет и култура. Костадинов привижда стремеж за изтриване на българската памет в призива на министър Тагарев за корекции в учебниците по история, които внушават признателност към Русия. Лидерът на „Възраждане“ в

163 <https://www.iskra.bg/kostadin-kostadinov-za-nato-to-e-naj-golyamata-zaplaha-za-naczionalnata-ni-sigurnost/> [Посетена на 22.05.24]

164 Пак там.

това изказване обвързва и скандала около стихотворението „Аз съм българче“. След коментар в „Свободна Европа“ мнозина повярваха на фалшивата новина, че то ще бъде премахнато от училищния курс. Скандалът лесно бе разширен до мащаба на културна война и отново бе привидяна гългата ръка на Запада:

Вижте тази снимка. Тя е от американската радиоточка „Свободна Европа“, собственост на САЩ. Според нея стихотворението „Аз съм българче“ трябва да се премахне от учебниците, а българчетата трябва да почнат да се учат от децата на нелегалните емигранти.

Трябва ли да Ви обяснявам за пореден път, че САЩ искат да унищожат България и българския народ? [...] Време е да освободим не само България, но и Европа от токсичното американско управление!¹⁶⁵

Войната срещу българската национална памет няма да спре. [...] В момента евроатлантическата тълпа я тормози българската историческа памет, тормози я историческата истина, тормози я истината, като цяло, защото това е управление на лъжата.¹⁶⁶

Позицията на Костадинов спрямо Войната е непроменена и попада изцяло в наративите, спуснати от Кремъл, според които ситуацията в Европа се влошава, а в същото време ЕС се разпада под вътрешен натиск:

Европа се тресе от социални протести точно срещу политиката на Урсула фон дер Лайен и с нейната ЕК се подстрекава и поощрява Войната в Украйна и това може да доведе до война между натовски държави. Войната чука на прага ни и единствената сила, която може да я спре е „Възраждане“ със съюзници като „Алтернатива за Германия“ и др.¹⁶⁷

Вина за провала на референдума за българския лев той отново хвърля върху САЩ – Костадинов казва, че е видял автомобила на американския посланик пред Конституционния съд, ден преди да бъде внесена жалбата му по случая. Разбира се:

Истината е ясна – нас ни управляват директно от САЩ, от администрацията на Байдън.¹⁶⁸

3.4. **Говорител: ПЕТЪР ВОЛГИН**

През месец март Петър Волгин обяви кандидатурата си за евродепутат с подкрепата на партия „Възраждане“. Присъствието му в онлайн пространството през първото тримесечие на 2024 г. е доста скромно с около 1000 публикации, като 1/3 от материалите в системата Сенсика са препечатки на статия относно позицията на Конституционния съд за референдума срещу евро, където той е само споменат. Въпреки това не наблюдаваме съществена промяна в споделяните от него проруски наративи и в позициите и тактиките за дискредитация на прозападната общност в България.

¹⁶⁵ <https://epicenter.bg/article/Kostadinov-skochi-sreshnu--quot-Svobodna-Evropa-quot--Iskat-da-premahnat--quot-Az-sam-balgarche-quot--ot-uchebnitsite-/337980/2/0> [Посетена на 22.05.24]

¹⁶⁶ <https://vazrazhdane.bg/%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BD-%D0%BA%D0%BE%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%BD%D0%BE%D0%B2-%D0%BD%D0%B5-%D1%83%D1%87%D0%B5%D0%B1%D0%BD%D0%B8%D1%86%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D0%BF%D0%BE/> [Посетена на 22.05.24]

¹⁶⁷ <https://klukadnes.bg/1051588/> [Посетена на 22.05.24]

¹⁶⁸ https://blitz.bg/politika/kostadin-kostadinov-khvrli-rkavitsata-tova-be-skrit-drzhaven-prevrat_news1006980.html [Посетена на 22.05.24]

Една от основните опорки, които Волгин заема от кремълския пакет, е за „зависимостта“ на управляващите местните демократични и либерални елити от „американските им господари“. Този път журналистът добавя към обичайните си обекти на атака ПП/ДБ доскорошните им партньори в управляващото мнозинство – ГЕРБ/СДС, а повод са преговорите преди окончателния провал на ротацията на правителството. Невстъпилата в длъжност премиер Мария Габриел според него борава с „брюкселския новговор“, за да „има успех в политиката“, а новото правителство зависи от натиска, който американското посолство ще упражни върху двете формации:

Като стана дума за нашия най-важен чужбински партньор, все по-реалистична изглежда хипотезата, че тъкмо от него зависи дали ще има правителство или не. Ако от Посолството упражнят достатъчно силно влияние върху партньорите във Властта, те моментално ще забравят за сръдните и ще подновят брачните си коалиционни обети. Ако ли пък нашите американски приятели преценят, че си имат по-важни дела и вземат, че изпуснат от контрол българските си подопечни, може и да се стигне до предсрочни избори. Най-тъжното в тази ситуация е, че отново съдбата на България се решава другаде. Така и не случихме на управляващи, които да са достатъчно отговорни и независими, че да не позволяват на чуждите фактори да ни нареждат какво да правим¹⁶⁹

170

В друг материал пък застава на различна позиция, според която двете формации „отдавна са се разбрали“. Разлика с кремълския наратив обаче няма, а в допълнение е намесена и войната в Украйна, която според него се поддържа от „евроатлантическите елити“ и „нанася огромни загуби на европейските икономики“:

В начина на говорене на управляващите, а и в техните действия също нищо няма да се промени. От една страна ще се кълнат в любов към България, а от друга ще изпълняват всичко, което им заръчват евроатлантическите партньори. Големият проблем тук е, че първото няма как да бъде синхронизирано с второто. Просто защото евроатлантическите елити си имат цели, които често не съвпадат с нашите. Например хора като Еманюел Макрон, Урсула фон дер Лайен и други подобни искат войната в Украйна да продължава колкото се може повече и постоянно настояват в тази месомелачка да бъдат изсипвани още оръжия и пари.¹⁷¹

169 <https://epicenter.bg/article/Petar-Volgin--Pak-Posolstvoto-shte-reshava/344582/11/0> [Посетена на 22.05.24]

170 Пак там.

171 <https://www.big5.bg/2024/03/09/%D0%BF%D0%B5%D1%82%D1%8A%D1%80-%D0%B2%D0%BE%D0%BB%D0%B3%D0%B8%D0%BD-%D0%BF%D1%80%D0%B5%D0%B3%D0%BE%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B8%D1%82%D0%B5-%D1%81%D0%B0-%D1%84%D0%B0%D1%80%D1%81-%D0%BE%D1%82%D0%B4%D0%B0/> [Посетена на 22.05.24]

Волгин употребява същата опорка, коментирайки изказването на Макрон. Използва случая, за да предупреди за заплахата от световна война, а вина прехвърля и върху Николай Денков, който според него е подобен на френския президент тип политик – „кукла на конци“ – класическата в кремълските наративи фигура на местния елит:

Такива хора нямат никаква нормална визия за бъдещето и изобщо нямат представа какво да правят, извън слугинското отношение към наднационалните кръгове и капитали. Хора като Макрон като едното нищо ще подпалят световна война само и само за да се докажат като правоверни атлантици. Никаква разлика няма между лицето Макрон и лицето Денков, например. И двамата нямат собствена воля, и двамата са обикновени кукли на конци, и двамата имат характеристиката за лакеи мислене и поведение.¹⁷²

Волгин изказва хипотезата, че ако се стигне до такъв сценарий, българските власти „първи“ ще пратят доброволци:

А днешният ръководещ хайлайф не желае България да бъде самостоятелна. Те очевидно си показват България като чинно винтче в някакъв механизъм, в тази ситуация евроатлантическия. Някой в Брюксел или във Вашингтон натиска командния бутон и българското винтче безропотно се върти в заложената посока. Утре, да вземем за пример, някой „талантлив“ политик като Макрон ще призове за пращане на войски на страни от НАТО в Украйна и ще помоли за доброволци. И тогава ръководещите послушковци в София първи ще вдигнат ръка и радостно ще закрещат: „Ние ще пратим! Ние първи ще пратим, тъй като сме най-верните евроатлантици!“¹⁷³

Позицията си завършва с аналогия с времето на социализма, когато българската държава е във васално отношение със СССР, а внушението е, че в момента просто е сменен хегемонът и той е именно САЩ. Такива аналогии са редовен прием и на неговия колега Мартин Карбовски.

Интервюто на Тъкър Карлсън с Путин и последвалите реакции дават повод на Волгин да употреби и друга, характерна за него, пропагандна линия – цензурата и политическата коректност, пропагандна фикция на Кремъл, чрез която говорителите изглеждат като жертва:

Шефчетата в Брюксел и началниците във Вашингтон са неспособни да спечелят със силата на аргументите и затова използват аргументите на силата. Не им харесва нещо? Значи го забраняват! Не са съгласни с някаква концепция? Значи я обявяват за „дезинформация“ и пак следва забрана! [...]

А във въпросното интервю Владимир Путин говореше така, както трябва да говори всеки държавен ръководител. Той защитаваше интересите на страната си. Да, българските правителствени лица не правят това. Те обикновено защитават някакви неясни „евроатлантически“ ценности и никога не им хрумва, че преди всичко трябва да се грижат за българския национален интерес. [...]

Руският президент демонстрира задълбочени познания – както по история, така и в сферата на днешната икономическа и геополитическа ситуация. [...]

172 https://www.facebook.com/petar.petrov.56829/posts/7916080348449591?ref=embed_post [Посетена на 22.05.24]

173 https://novini247.com/novini/v-nachaloto-na-sedmitsata-emanyuel-makron-ne-izklyuchi-vazmojnostta-za_7554539.html [Посетена на 22.05.24]

Основната причина, поради която Тъкър Карлсън и Владимир Путин Вбесиха официозните политици и анализатори, беше, че тотално игнорираха политическата коректност. Свободно излагаха собствените си мисли, а не повтаряха псевдолиберални опорки. А както добре знаете, робите най-силно мразят не господарите си. Робите най-силно мразят тези, които са свободни.¹⁷⁴

3.5. Говорител: МАРТИН КАРБОВСКИ

Присъствието на Карбовски в онлайн медийното пространство през първото тримесечие на 2024 г. също намалява количествено. Съдържателно обаче няма големи промени в публичните му позиции, наблягащи на темите за предателството, унищожението и пропадането на българския народ и самосъзнание. За тях има и конкретни виновни – елитите, ясно посочени в наративите на Кремъл като услужливи лакеи на хегемона. Срещу тях е противопоставена фигурата на българския народ – широко употребяван образ в популисткия антигемократичен и прокремълски пропаганден дискурс. Този общ образ обслужва конспиративна логика на руската пропаганда, която се опитва да нарисова простата картина на добрите и лошите в света – „колективният Запад“, упражняващ властта си върху обикновените хора, чийто единствен спасител е Русия.

В класическата реторика на тази пропаганда основният виновник за цивилизационното пропадане на Европа и Запада се дължи на либерализма. Карбовски често го сравнява с тоталитаризмите на социализма и фашизма, както не пропуска да направи и в края на март. Материалът със заглавие „Вредата от либерализма е равносилна на вредата от фашизма“ прави ясна асоциация и внушение, като то не приключва с гръмкото заглавие, а продължава, за да изиска лустрация на либерализма (неслучила се с комунизма). В „националното съзнание клокочи идеята за Нароген съд“¹⁷⁵, а греховете на либерализма са екзистенциални:

- ▶ „унищожи стотици съдби на необикновени и обикновени хора. Направи го тихо и не толкова тихо – с изправяне пред „другарския съд“ на технологии и социални мрежи, и с ужасяващо остракиране, което дори тези, които обичат комунизма, биха завидяли.“
- ▶ Той е „ерес, която разруши основите на нашето общество. Същият се провали навсякъде по света, въпреки че беше представен като права и свободи – но си беше обикновена манипулация, зачената в греха на умиращия западен империализъм.“
- ▶ Агент на либерализма е неправителственият сектор, който трябва да понесе „особена вина и наказание“ – „Поминъкът да рушиш гържавата, докато получаваш хонорар от чужда организация трябва да се отбележи като престъпление срещу народа.“

След настъпилото, поне според Карбовски, унищожение на обществото, следва вредата да „се прекрати“ – не трябва „да има прошка за всеки човек и организация, работили в това предателство“. Но Карбовски, за разлика от Волгин, също заиграващ се с идеята за Нароген съд като решение на различни проблеми, всъщност не призовава определени хора или групи да бъдат осъдени от народа. По-скоро заявява, че те, либералите, са съдниците, унищожителите на съдби, изправилите на „другарски съд“ тези, с които не са съгласни. Интересен е подходът за „унищожение“, който привижда Карбовски – „технологии и социални мрежи“. Една от важните теми за говорителите на кремълската пропаганда е т.нар. „цензура“, която те привиждат във всяка критика

174 <https://epicenter.bg/article/Petar-Volgin--Takar--intervyuto-i-svobodata/340645/11/0> [Посетена на 22.05.24]

175 <https://www.lentata.com/vredata-ot-liberalizma-e-ravnosilna-na-vredata-ot-fashizma> [Посетена на 22.05.24]

и действие срещу тезите им, а за да се противопоставят, те се опитват да делегитимират всеки опит за проверка на факти, но и изобщо за регулация в медийното пространство, включително социалните мрежи. Мобилизацията срещу потенциален контрол в технологичното и медийно пространство е ярък мотив сред пропагандистите в изследваното тримесечие. Всякаква регулация срещу дезинформацията се обговаря като форма на антиутопия и диктатура, в чиято основа стоят либералните хора – вече не само елитите, но и обикновените потребители и граждани. Така внушението през асоциацията с тоталитаризмите е завършено и ясно артикулирано:

*Либерализмът е смърт, чума, заклинание срещу бъдещето ни, равносилно на щетите на агресивен тоталитаризъм като фашизма.*¹⁷⁶

А може би „другарският съг“ не е „Народен съг“ – Карбовски ясно посочва лошите, призовава да им се „потърси отговорност“, но сякаш остава неясно, дали Народният съг е метод на лошите или добрите, които ще поемат отговорността да „лустрират“ чумата на либерализма в лицето на „политици, общественици, интелигенция и обикновени хитреци на епохата“.

ВРЕДАТА ОТ ЛИБЕРАЛИЗМА Е РАВНОСИЛНА НА ВРЕДАТА ОТ ФАШИЗМА

21-03-2024г.
3023
Мартин Карбовски

+ f t w p
in v

177

Индиректните емоционални послания на Карбовски коментират и демокрацията като „фарс, който показва, че тук ни трябва твърда ръка и верен на народа си човек“¹⁷⁸ в публикация, която се възмущава на две различни образа на демокрацията – от една страна тя „роди Борисов“ и „шарлатаните“, а от друга се появява „някакъв политолог скапаняк, който твърди, че да се ходи на нови избори било САМОУБИЙСТВЕНО“. Така умело журналистът оставя неясно послание, което ще бъде разбрано недвусмислено от убедените, че „тук трябва твърда ръка и верен на народа си човек“, но без да ги противопостави на демократичния процес, внушавайки, че между демокрация и „твърда ръка“ няма противоречие. Виждаме, че пропагандистите започват все по-отчетливо да зоват към авторитаризъм.

¹⁷⁶ Пак там.

¹⁷⁷ Пак там.

¹⁷⁸ <https://pogled.eu/%D1%84%D0%B0%D1%80%D1%81-%D0%B8%D0%BB%D0%B8-%D0%BD%D0%B8%D0%BA%D0%BE%D0%B3%D0%B0-%D0%B2%D0%B5%D1%87%D0%B5-%D0%B4%D0%B5%D0%BC%D0%BE%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%86%D0%B8%D1%8F/> [Посетена на 22.05.24]

Мотивът на предателството е силен и при някои от по-видните гости в подкаста на журналиста в YouTube, например Стив Ханке, който директно използва кремълската опора за продажността на българската политическа класа, която „наистина приема заповедите си от Брюксел и Вашингтон“¹⁷⁹. За да подкрепи мисълта си, той заявява, че въвеждането на валутния борд, чийто идеолог е именно той, е направено независимо и от български политици, а не под заповед от Вашингтон и Брюксел – пропагандната линия срещу влизането в Еврозоната.

По-мощни предателства обаче приважда Велислава Дърева – също гост в подкаста. Основни теми в нейното участие са „приближаващият Четвърти Райх и Дълбоката гържава“, „войната на Запада срещу Русия“, „кастата на привилегированите“, „бясната центрофуга на цензурата“, „ритуалното самоубийство“ на Европа и България, както и „удобните на всеки режим българи във властта, които работят, за да ни затрият“¹⁸⁰. Недвусмислените послания покриват обстойно корпуса от основни наративи на Кремъл, свързани с внушенията за външно влияние, което употребява продажните елити, за да ни унищожи – основни опорки на конспиративната конструкция, която (про)руската пропаганда използва, за да разширява безкрайно медийния си пакет от готови за употреба наративи.

„Женщины в колхозах – большая сила. Й. Сталин“, 1933 г., агитационен плакат, хуг. Н. Пунус

179 <https://www.novinite.bg/articles/247741/Bashtata-na-valutniya-bord-v-Balgariya-prof-Stiv-Hanke-Provalite-na-darjavata-vi-sa-dva-korupciya-i-losha-efektivnost-na-pravitelstvoto> [Посетена на 22.05.24]

180 <https://skandalno.net/%D0%B7%D0%B0%D1%89%D0%BE-%D0%B1%D1%8A%D0%BB%D0%B3%D0%B0%D1%80%D0%B8%D1%8F-%D1%83%D1%87%D0%B0%D1%81%D1%82%D0%B2%D0%B0-%D0%B2-%D1%81%D0%B2%D0%BE%D0%B5%D1%82%D0%BE-%D1%83%D0%B1%D0%B8%D0%B9%D1%81%D1%82/> [Посетена на 22.05.24]

Любомир Дончев

4. Руската пропаганда във Фейсбук

4.1. Месец януари

Месец след демонтажа на Паметника на Съветската армия недоволството у неговите защитници продължи да надига пропагандни гласове. Костадин Костадинов опита да насочи настроенятията против управляващата коалиция с *Включване на живо* (119 000 гледания и 8 600 интеракции), в което твърди, че планираната тригодишна

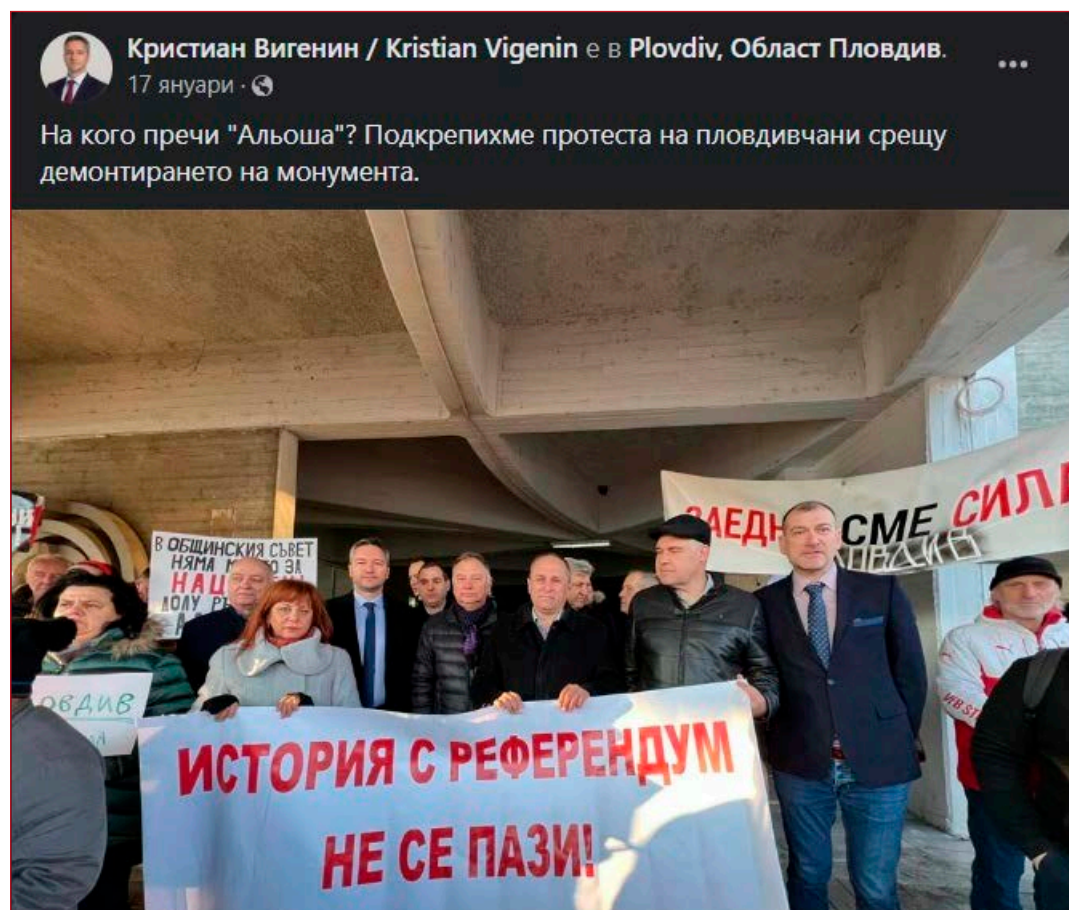

реставрация на паметника на Шипка цели на мястото да се преустанови провеждането на събития, особено честванията на Трети март. Костадинов се опитва да вмени на слушателите и твърдението, че е напълно възможно по време на реставрацията паметникът „да падне“, точно така както е „паднал“ и Паметникът на Съветската армия в София.

Рекламурана *публикация* на Иван Маринов, в която цитира бившия заместник кмет на Пловдив от БСП Александър Константинов събира над 8 600 интеракции. Авторът възхвалява ролята на паметника Альоша в Пловдив, като го нарежда до паметниците на Сашо Слагура и Мильо Лудия. Константинов казва:

Част от тази вечна атмосфера е станал и паметника Альоша. За разлика от други паметници той си има първообраз – обикновен руски войник. Отдавна този паметник се е вписал в града, хиляди са ходили до него в деня на сватбата си, хиляди са получили първата целувка на този хълм.

Кристиян Вигенин също се включва в защитата на паметника с *Въпрос*: на кого пречи Альоша?

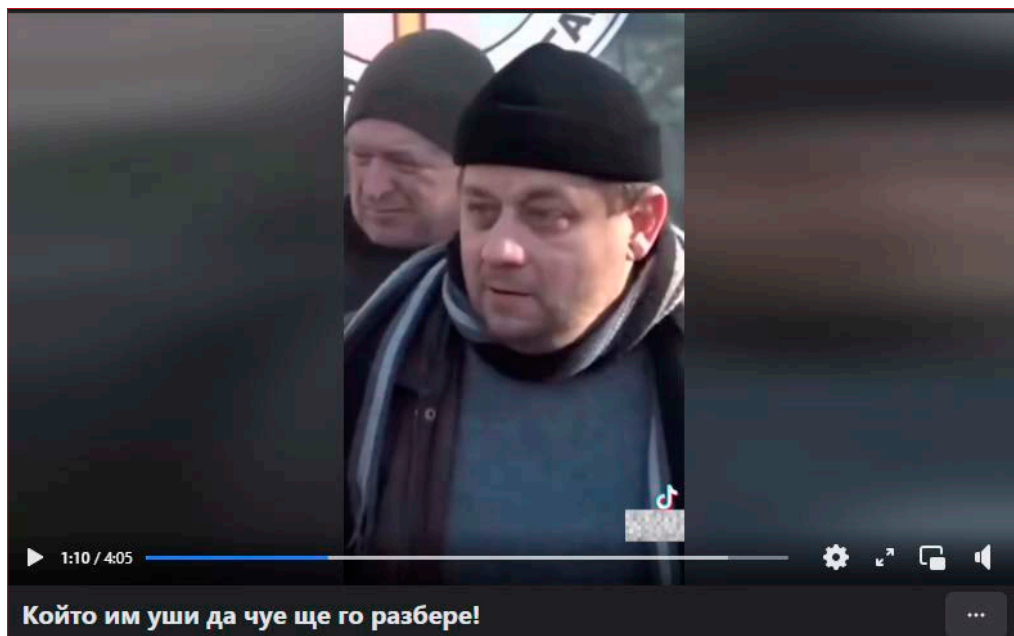

Дезинформацията около монтажа на паметника на Шипка провокира и близката до Исторически парк и Ивелин Михайлов фейсбук страница „Златна България“ да се заяви в негова защита. В краткото *видео* от предишни чествания на Трети март, освен изрисувани български флагове, се виждат и няколко знамена на Руската федерация.

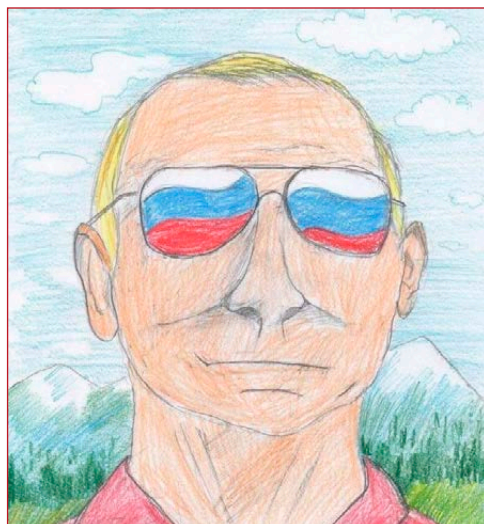
Извън темата за монтажа на Шипка, но чрез наративите на руската пропаганда у нас, Николай Марков се включва от протест пред посолството на САЩ. Изказването

му е изпълнено със заплахи към различни обществени групи: към виновниците за свалянето на ПСА, към „про-нацистката“ политика на управляващите и към всички, които са „окрали“ страната „под егидата на САЩ и ЕС“. *Видеото* достига над 483 000 зрителни и получава около 23 000 интеракции, като любопитни за него са две неща: първо, то е публикувано на фейсбук *страницата „Националисти“*, която през 2019 г. е създадена под името „Комунистите“; и второ, протестът, на който Марков прави това изказване, е на ПП АТАКА, като тяхното знаме се вижда и в самото видео.

Между ежедневните проявления на (про)руските говорители у нас се прокрадва и *Видео* на руски език с близо 600 000 гледания и 22 000 интеракции, в което се показва как София чества 100 години от освобождаването си от турско робство през 1978 г. В същността си видеото показва как признателните за освобождението си българи благодарят на Русия: както чрез изброяване на редица улици и булеварди, които са кръстени на руснаци, така и чрез излъчването на руски филми и т.н.

В. Путин, гетска рисунка
<https://englishrussia.com/2018/05/23/kids-drawings-of-putin-photos/>

4.2. Месец февруари

Във втория месец на 2024 г. има леко понижаване на про-руската активност, поне по отношение на значимите публикации във Фейсбук. На 19 февруари *Video*, наречено „Това е Руската мечка“ обикаля мрежата и събира около 150 000 гледания и малко над 9 800 интеракции. В самото видео се вижда как почерпен руснак, веещ флаг на СССР, танцува по потник в снега заедно с мечка.

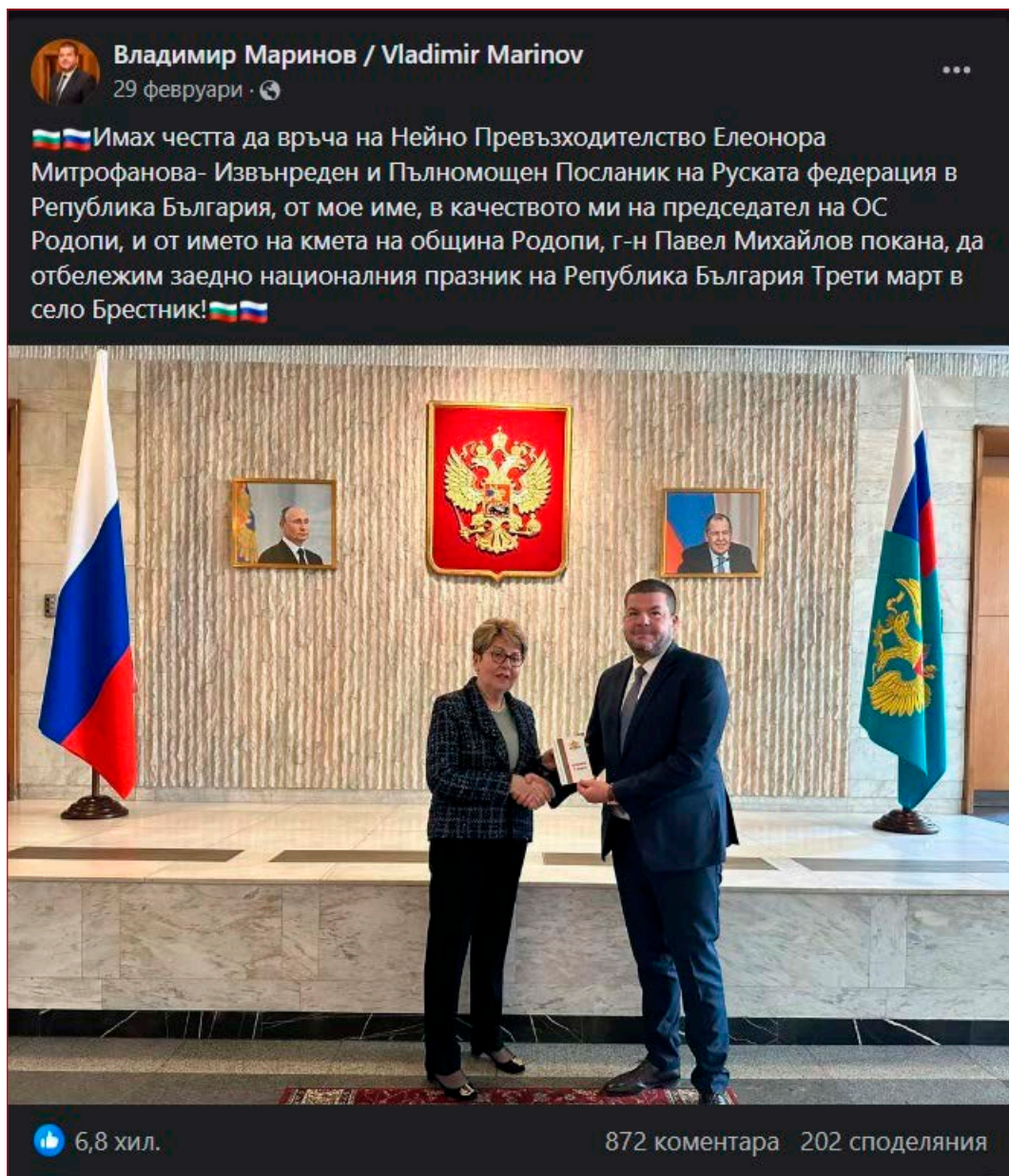
На 20 февруари депутатът от БСП Владимир Маринов започва да рекламира своя **публикация**, с която доказва присъствието си заедно с Румен Петков от АБВ и Румен Петков от „Поглед инфо“ на световния форум на „Единна Русия“ в Москва. Особено интересен е текстът към публикацията, в който авторът докладва обсъдените теми:

...нарастащата опасност от идеологически колониализъм, намеса на трети страни в суверенитета на нациите и изнасянето и насаждането на измислени „демократически ценности“, преследвайки користни цели.

На 29 февруари Маринов се проявява и с друга *публикация*, отново рекламирана, която натрупва над 6 800 интеракции. В нея той кани официално Елеонора Митрофанова да честват заедно Трети март в село Брестник. Впечатление прави композицията на снимката, в която Маринов и Митрофанова са снимани пред портретите на Владимир Путин и Сергей Лавров, като на снимката още се виждат две руски знамена.

Могат да се отбележат и обичайните публикации, свързани с носталгията към социализма в България: за девойките с Калашников (21 500 интеракции) и за старите банкноти (6 700 интеракции).

4.3. Месец март

От няколко години насам честванията на Трети март на Шипка са повод да се вейт освен български, така и руски знамена. Историческото знаме на Руската империя от времето на Руско-турската война е изцяло заменено от това на Руската федерация. В *клип* на страницата „Телеграф“ (273 000 гледания и 2 700 интеракции) измежду руските знамена се виждат и няколко на България.

На груг *клип* от трети март, публикуван от близката до Исторически парк и Ивелин Михайлов фейсбук страница „Златна България“, проличават многобройните, често пъти дори повече от българския флаг, знамена на Руската федерация. Видеото набера 324 000 гледания и 32 000 интеракции. Самият автор на клипа публикува и *снимка*, на която се виждат българското и руското знаме, като добавя, че не бива да се забравя с кого са воювали българите рамо до рамо.

„Златна България“ доминират социалната мрежа през месец март и с друго *вигео*, на което се вижда млада учителка в начално училище, която разяснява българския обичай „Сирни заговезни“ (612 000 гледани и 24 000 интеракции). На пръв поглед всичко изглежда в реда на нещата до момента, в който учителката започва да сравнява американския Хелоуин с българските Сирни заговезни. След като децата показват, че са по-запознати с Хелоуин учителката задава въпроса „Ние българи ли сме или американци?“ и веднага следва друг провокативен въпрос „Според вас, някой американец, на другия край на земята, дали празнува Сирни заговезни?“ Притеснителното във видеото от една страна е детската аудитория, а от друга, че се създава изкуствено противопоставяне на „наши“ срещу „чужди“ празници, чрез което се налага тезата за загуба на идентичност и „българщина“.

Защо ние празнуваме Хелоуин, а не празнуваме Сирни заговезни?

